

18.11.1976

1 (1)

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI 52
Semaforbron HELSINGFORS

Puhelin 1511
Telefon

... Till arbetspensionsanstalterna

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare. Från början av år 1974 infördes i lagen om pension för lantbruksföretagare stadganden om generationsväxlingspension. Dessa stadganden är dock såtillvida tidsbestämda, att de tillämpas endast på överlåtelser som skett åren 1974-1976. I den föreliggande propositionen föreslås en fortsättning av systemet fram till utgången av år 1980.

Förutom förlängning av tillämpningstiden ingår i lagförslaget rätt till att söka ändring i jordbruksstyrelsens utlåtande, beviljande av generationsväxlingspension på lantbruksekonomiska grunder, effektivare övervakning av pensionstagare och förvärvare samt vissa ändringar av närmast teknisk natur.

Samtidigt har regeringen till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om avträddelsepension. Avträddelsepensionssystemet, som skulle upphöra vid detta års slut, föreslås likaså att fortsättas fram till utgången av år 1980.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGOR

Regeringens förslag till ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om avträddelsepension

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.

Från ingången av år 1974 intogs stadganden om generationsväxlingspensionen i lagen om pension för lantbruksföretagare. Dessa stadganden är så tillvida tidsbundna att de tillämpas på överlåtelse, som sker under åren 1974—1976. I denna proposition föreslås systemet förlängt till utgången av år 1980.

Jordbruksstyrelsen skall ge utlåtande angående de lantbruksekonomiska förutsättningarna för beviljande av generationsväxlings-

pension. Utlåtandet är bindande för pensionsanstalten och däri kan inte sökas ändring. Nu föreslås att ändring i sagda utlåtande skall kunna sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Förutom vissa i det närmaste tekniska ändringar föreslås även att övervakningen av pensionstagarna och förvärvarna måtte effektiviseras.

Ändringarna skulle träda i kraft från ingången av år 1977.

ALLMÄN MOTIVERING.

1. Propositionens samhälleliga betydelse.

1.1. Målsättningarna.

Bibehållandet av vårt jordbruk i utvecklingsdugligt skick förutsätter att unga företagare med tillräcklig yrkeskompetens även i fortsättningen kommer till jordbruksnäringen. Överlåtelsen av ett lantbruksföretag till en ny generation sker likväl ofta i ett alltför sent skede. Det barn eller annan anhörig som får brukningsenheten i sin besittning har hunnit passera den ålder, då hans möjligheter att utveckla sitt eget företag skulle ha varit de bästa. En betydande orsak till fasthållandet vid det egna företaget är odlarens och hans makes bekymmer för en tillräcklig utkomst-möjlighet efter överlåtelsen.

Generationsväxlingspensionen anknöts till lantbruksföretagarnas pensionssystem från ingången av år 1974 genom lagen angående änd-

ring av lagen om pension för lantbruksföretagare (219/74). Den är avsedd att utgöra ett utkomstskydd för lantbruksföretagare som avstår från sin brukningsenhet, vid sidan av en till exempel i form av sytning utgående köpeskilling samt eventuella förvärvsinkomster, tills de lagstadgade ålderdoms- och invaliditetspensionerna begynner. Samtidigt har man eftersträvat att uppbygga systemet så, att brukningsenheternas splittring i för ändamålsenlig odling olämpliga lägenheter hindras.

Mottagarna av generationsväxlingspension uppskattas vid slutet av år 1976 uppgå till 2900. Även härefter är företagarna inom lantbruksbranschen i den mån av relativt hög ålder, att det vore nödvändigt att fortsätta att sträva till en förnyring av företagarkåren. Även riksdagen har fäst uppmärksamhet vid denna omständighet, då den godkände regeringens proposition (reg. prop. nr 198/1975 II rd.) angående ändring av stadgandena rörande generationsväxlingspension, vilka ingår i

2.2. Beredning.

Propositionen grundar sig på kommissionens för avträdelseärenden II betänkande (kommittébetänkande 1976:51).

3. Propositionens organisatoriska verkningar.

Propositionen skulle inte försäkra ändringar i den organisation som handhar lagens verkställighet. Fördelningen av befogenheterna mellan jordbruksstyrelsen och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, som i praxis visat sig ändamålsenlig, skulle bibehållas. Besvärsträtten angående av jordbruksstyrelsen avgivet utlåtande skulle i någon mån öka antalet ärenden i högsta förvaltningsdomstolen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar.

De mest betydande ekonomiska verkningarna av propositionen skulle föräledas av att stadgandena angående generationsväxlingspensionen skulle tillämpas på överlåtelser som sker ännu under åren 1977—1980. Härav föräleda tilläggskostnader för staten skulle enligt 1976 års nivå uppgå till uppskattningsvis 1,8 miljoner mark under år 1977, 8,9 miljoner mark år 1978, 15,0 miljoner mark år 1979 och 20,0 miljoner mark år 1980. Hädanefter skulle kostnaderna minska, om systemet inte fortsattes. Av övriga i det närmaste tekniska förbättringar i pensionskyddet skulle inte föräledas betydande utgifter för staten.

DETALJERAD MOTIVERING.

1. Ändringarna paragrafvis.

6 a §. Det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreslås preciserat sålunda, att överlätare som överlåter fortbeståndsduglig brukningsenhet skulle vara berättigad till pension, om han ägde minst en fjärdedel av brukningsenheten.

Uttrycket bedrivit gårdsbruk i 1 punkten i sagda moment föreslås ändrat till uttrycket bedrivit lantbruk.

Fastställandet av åldersgränsen för kvinnlig överlätare föreslås överförd till punkt 2 i samband med fastställande av åldersgränsen för manlig överlätare. Samtidigt föreslås den senare delen av 2 punkten överförd till punkt 3.

Momentets 4 punkt föreslås ändrad så, att stadgandena rörande generationsväxlingspensionen skulle tillämpas på de överlåtelser som sker under åren 1974—1980.

Eftersom den kvinnliga överlätarens ålder skulle fastställas i samband med den manliga, föreslås paragrafens 4 moment upphävt som obehövligt.

6 b §. Stadgandena angående fortbeståndsduglighet föreslås ändrade till att bli likalydande med det nya 1 § 3 mom. som föreslagits till lagen om avträdelsepension (reg.

prop. nr 1976 II rd.). Stadgandena i 2 mom. angående ägandet av den överlåtna lögenheten föreslås ändrade sålunda, att överlätaren inte skulle vara berättigad till pension, om förvärvaren ensam eller tillsammans med sin make eller hans make från förut äger mer än hälften av den brukningsenhet som överlåtes.

6 d §. Stadgandet angående indragande av pension föreslås ändrat så att erläggandet av pensionen av synnerligt skäl skulle kunna fortsättas.

6 f §. Till paragrafen föreslås fogat ett moment, enligt vilket lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, lantbruksbyråerna och nämnderna borde övervaka pensionstagaren och förvärvaren.

15 §. Enligt förslaget skulle ändring i utlåtande som jordbruksstyrelsen avger i generationsväxlingspensionsärende få sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. På grund härav föreslås paragrafens 2 mom. ändrat.

2. I kraftträdandet.

Lagförslaget skulle träda i kraft från ingången av år 1977. Dess 6 a § 1 mom. samt 6 b § 1 mom. och det inledande stycket i 6 b § 2 mom. skulle tillämpas på pensions-

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen, om icke synnerligt skäl föreligger för dess fortsatta utbetalande. Pension kan indragas räknat från den tidpunkt då den verksamhet påbörjades, som ledde till indragandet.

6 f §.

Det ankommer på lantbruksbyrån och lantbruksnämnden att jämte pensionsanstalten övervaka, att mottagaren av generationsväxlingspension avstår från att bedriva jordbruk på sätt som förutsättes i denna lag och att förvärvaren infriar sin i 2 mom. avsedda utfästelse.

15 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 6 e § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedda förutsättningar icke förelegat, får ändring i beslutet icke sökas.

Denna lag träder i kraft den 197 .

Stadgandena i 6 a § 1 mom. samt 6 b § 1 mom. och det inledande stycket i 6 b § 2 mom. denna lag tillämpas likväl på de fall, då överlåtelsen av brukningsenhet sker eller då i 6 g § lagen om pension för lantbruksföretagare avsett villkorligt beslut, då pensionen baserar sig på sagda paragraf, meddelas efter den 31 december 1976.

Helsingfors den 22 oktober 1976.

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

Gällande lag.

tion, om hon erhållit sin huvudsakliga utkomst av i denna lag avsedd företagaverksamhet.

6 b §.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars bibehållande i jordbruksproduktionen bör anses ändamålsenligt och av vilken förvärvaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Då det med hänsyn till traktens samhällsstruktur eller kvarhållandet av befolkningen eller därmed jämförbara särskilda omständigheter är påkallat, kan även sådan brukningsenhet, av vilken förvärvaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst, betraktas såsom fortbeståndsduglig. Har lantbruksföretagare jämsides med gårdsbruket även bedrivit annan i denna lag avsedd företagaverksamhet, kan, då brukningsenhetens fortbeståndsduglighet avgöres, som förutsättning uppställas, att lantbruksföretagaren även avstår från denna företagaverksamhet till förmån för förvärvaren. Närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet utfärdas genom förordning.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningsenheten i sin helhet överlåtes till en förvärvare eller till förvärvare och hans make gemensamt. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningsenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningsenheten förbehålla

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen.

Förslag

6 b §.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken förvärvaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. *Brukningenshet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om förvärvaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas brukningenshetens åker- och skogsareal, ågoras läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renbushållning, som samtidigt med brukningensheten avträdes till förmån för förvärvaren.* Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningsenheten i sin helhet överlåtes till en förvärvare, som icke ensam eller tillsammans med sin make eller vars make icke äger mera än hälften av brukningensheten, eller till sådan förvärvare och hans make gemensamt. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningsenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningsenheten förbehålla

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen, om icke synnerligt skäl föreligger för dess fortsatta utbetalande. Pension kan indragas räknat från den tidpunkt då den verksamhet påbörjades, som ledde till indragandet.

6 f §.

Det ankommer på lantbruksbyrån och lantbruksnämnden att jämte pensionsanstalten över-

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
angående ändring av lagen om avträdelsepension.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.

Enligt de nugällande avträdelselagarna är förutsättningen för avträdelsepension och generationsväxlingspension att avträdelserna har skett under åren 1974—1976. Då erfarenheterna avträdelselagarnas tillämpning har visat, att lagarna har främjat de jordbruks- och pensionspolitiska syften för vilka de har stiftats, anser regeringen det vara påkallat, att de i lagarna avsedda avträdelssystemen fortfarande tillämpas.

I den proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om avträdelsepension som nu avläts, föreslås att stadgandena i lagen om avträdelsepension (16/74) skall tillämpas också efter år 1976, under åren 1977—1980. Lagen skulle fortfarande vara tidsbunden, eftersom förändringar kan ske i de faktorer som påverkar jordbrukets utveckling. På så sätt kunde man också säkerställa, att lagen periodvis justeras.

I propositionen föreslås samtidigt korrigerande av vissa brister och missförhållanden som har framkommit i lagen om avträdelsepension. Avsikten med förslagen är också att effektivisera övervakningen av pensionstagarnas och avträdelsernas skyldigheter samt den styranderätt för statsrådet som är intagen i lagen.

De ändringar som föreslås i lagen skulle i allmänhet tillämpas enbart på nya pensionsfall. De ändrade stadgandena skulle sålunda få effekt endast om avträdelse sker eller förhandsbeslut om pension utfärdas den 1 januari 1977 eller därefter. De stadganden som gäller övervakning skulle tillämpas också på avträdelser som skett tidigare.

Regeringens avsikt är att till riksdagen avläta en separat proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare till den del det är fråga om generationsväxlingspensionen.

ALLMÄN MOTIVERING.

1. Propositionens samhälleliga betydelse.

Strukturen för vårt jordbruk måste kontinuerligt utvecklas för att man skall kunna bibehålla en tillräcklig självförsörjning i fråga om livsmedelsförsörjningen, ge jordbrukarbefolkningen en inkomst som är likvärdig andra motsvarande befolkningsgrupper och hålla konsumtionspriserna skäliga. Den primära uppgiften för jordbrukets strukturpolitik är att genom förbättrad jordbruksstruktur skapa förutsättningar för lägre produktionskostnader och ökad lönsamhet för produktionen. På detta sätt försöker man få också unga företagare att arbeta inom jordbruket. Ett viktigt strukturpolitiskt mål, framför allt i statshushållningens nuva-

rande svåra läge, är att genom beskojning speciellt av för produktion olämpliga åkrar reducera jordbruksproduktionen och därigenom minska de kostnader som åsamkas statshushållningen av marknadsföring av överproduktionen.

Jordbrukets strukturpolitik kan påverkas genom statlig jorddispositionsverksamhet och därtill ansluten kreditgivning. En reform av den lagstiftning som gäller dessa frågor behandlas som bäst i riksdagen på basen av regeringens proposition med förslag till lag om brukningsenheter. En delvis likartad målsättning har den lagstiftning som gäller avträdelsepension och till denna nära anslutna generationsväxlingspension. I lagen om avträdelsepension kan man beakta också en målsättning

inom tre år beskoga lägenhetens åker. Om det område som skall beskogas omfattar minst hälften av lägenhetens åkerareal, får avträdaren behålla lägenhetens hela skogsmark, oberoende av om den lämpar sig till tillskottsområde eller inte. Åker som lämpar sig för tillskottsområde skall säljas till jordbruksstyrelsen eller till enskild odlare.

I samband med avträdelsen kan lägenhetens ägare i sin besittning eller ägo behålla lägenhetens driftscentrum och trädgårds- eller åkerområde för husbehovsodling.

Full avträdelsepension per månad är 110,71 mk (index för år 1976) för varje hektar upp till 5 hektar och 24,91 mk för varje följande 10 hektar. Avträdelsepension ökar således inte i fråga om den del varmed lägenhetens storlek överstiger 15 hektar. Hektar beräknas enligt samma grunder som i lantbruksföretagarnas pensionsystem. Som berättigande till pension beaktas bl. a. inte del av lägenhet som ägs av person vilken inte erhåller pension och som inte är make till pensionstagare.

Pensionen utbetalas i form av minskad pension om pensionstagaren har fyllt 65 år eller om han får arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen eller för minst sex månader beviljad invaliditetspension. Minskad avträdelsepension beräknas så, att från full pension avdras de delar som motsvarar avträdarens lantbruksföretagarpension och folkpension. Såsom lantbruksföretagarpension avdras s.k. fribrevspension, d.v.s. pension, som avträdaren har intjänat före avträdelsen. Såsom folkpension avdras det sammanlagda beloppet av grunddel och fullunderstödsdel i tredje kommungruppen. Beloppet av minskad pension är dock minst 102,40 mk i månaden.

Om pensionstagare börjar bedriva jordbruksproduktion, indrar jordbruksföretagarnas pensionsanstalt avträdelsepensionen. Pensionen skall också indras, om förbindelsen om försäljningsbegränsning eller beskogning inte har iakttagits. Av särskilda orsaker kan utbetalningen dock fortsättas. Lantbruksbyrå och lantbruksnämnd har till uppgift att övervaka, att förbindelserna uppfylls.

Till person, som erhåller avträdelsepension, erlägges inte i 7 a § lagen om begränsning av nyttjande av åker (216/69) avsedd premie för beskogning. På honom tillämpas inte heller stadgandena i 6 a § lagen om skogsförbättring (413/69), enligt vilken den som beskogat sina åkrar av statens medel erhåller full ersättning

för de arbetskostnader som beskogningen orsakar.

2.1.2. Lagstiftningen utomlands.

Avträdelssystem har tillämpats för förbättrande av jordbruksstrukturen speciellt i Centraleuropa. Sådana system finns bl. a. i Frankrike, Nederländerna, Belgien, England, Irland och i Förbundsrepubliken Tyskland, och sådana planeras åtminstone i Spanien och Polen. Europeiska ekonomiska gemenskapen har rekommenderat sina medlemsländer att stadga avträdelssystem för jordbruket. De nordiska länderna har inga avträdelssystem, närmast för att lägenheternas storlek och jordbrukets struktur i dessa länder är lämpligare för modernt jordbruk än i Finland.

De utländska avträdelssystemen är i allmänhet gällande för en viss tid. Tillämpningstiderna varierar mellan 5 och 10 år. Efter utgången av denna tid har lagarnas giltighetstid förlängts. Avträdelssystemen har börjat införas när landets näringsstruktur har nått en viss utvecklingsgrad. Det tycks fortfarande finnas användning för dem — åtminstone tills ett jämviktsläge har nåtts i jordbruksstrukturen.

I de andra ländernas system har man i allmänhet strävat till rent jordbrukspolitiska mål, även om den åldrande odlarens sociala ställning med växlande eftertryck har framhävts. I ett flertal länder gör systemet det möjligt att överlåta jord för allmänna ändamål, t. ex. till rekreationsområden. I många fall ansluter sig till dem också regionalpolitiska syften. På andra håll har man inte använt avträdelssystem till att begränsa produktionen. Systemen anses vara kostnadskrävande, men i allmänhet anser man, att de uppnådda strukturpolitiska resultaten motsvarar de medel som använts.

2.1.3. Praxis.

Ansökningar om avträdelsepension inlämnades till jordbruksmyndigheterna till ett antal av 630 år 1974, 1 255 år 1975 och 334 fram till slutet av maj månad 1976. På dessa ansökningar har lantbruksföretagarnas pensionsanstalt före utgången av maj månad 1976 fattat beslut i 1 699 fall. Av dessa var 561 förhandsbeslut och 1 138 slutliga. I slutet av maj var 520 ansökningar under behandling. Av pensionsansökningarna har 497 ansökningar förkastats. Antalet avslag är 19 % av de

som regeringen föreslagit, kommer man separat att överväga, huruvida i Avtr.PL borde intas ett stadgande, enligt vilket kommun kunde vara primär överlåtelseägare i sådana fall, där kommun enligt förköpslagen kunde ha utnyttjat sin lösningsrätt. Ett sådant stadgande skulle underlätta verkställandet av lagen genom att man inte alls skulle behöva tillgripa ett förfarande enligt förköpslagen.

3.4. Behållande av tomt och värdefullt område.

Genom lagen den 21 maj 1976 angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (414/76) har den som ansöker om generationsväxlingspension getts möjlighet att för sig själv och sina bröstarvingar förbehålla en bostadstomt samt för sig själv eller någon annan ett område, som har avsevärt större värde om det används för annat ändamål än gårdsbruk.

Också vid överlåtelser enligt Avtr.PL uppstår situationer, där tillåtande av en sådan möjlighet till förbehåll kunde främja en ökning av ändamålsenliga överlåtelser. Då överlåtaren redan enligt nuvarande stadganden har möjlighet att för egen räkning behålla lägenhetens driftscentrum jämte därtill hörande åker, kunde rätten till förbehåll göras i någon mån mer begränsad i fråga om avträdelsepensionen. En förutsättning för förbehåll borde alltid vara, att åtgärden inte är till förfång för en i jordbrukshänseende ändamålsenlig överlåtelse av lägenheten.

Fördenskuil föreslås att till Avtr.PL fogas ett stadgande, enligt vilket ägaren har rätt att förbehålla sig själv eller annan en tomt för byggande av fast bostad eller fritidsbostad. Om ägaren förbehåller sig lägenhetens driftscentrum, skulle han dock inte ha rätt att förbehålla sig själv eller sin make en bostadstomt. Förutom behållande av en bostadstomt skulle det vara möjligt att förbehålla sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det används för annat ändamål än gårdsbruk. På samma sätt som i de stadganden vilka gäller generationsväxlingspension skulle med värdefullt område avses t.ex. grustäkt, torvmosse, område som i byggnadsplan avsatts till annat än jordbruksmark eller strandplanerat område. — Om ägare skulle behålla driftscentrum, bostadstomt eller värdefullt område, skulle detta, när pensionen räknas ut, inte beaktas som areal vilken ligger till grund för pensionen.

3.5. Minskad avträdelsepension.

Minskad avträdelsepension beräknas så, att från pensionstagarens fulla avträdelsepension avdras i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd fribrevspension och den del som motsvarar folkpensionen. Såsom framgår av ovan konstaterade medeltal för minskad avträdelsepension, leder regeln för beräkning av pension i praktiken till en tämligen liten pension. Det förefaller också som om en så liten pension inte i tillräcklig grad skulle uppmuntra till avträdelse. Det är dock fråga om gamla eller arbetsoförmögna odlare, för vilka det ofta vore en meningsfullare lösning, både med tanke på dem själva och på förbättrandet av jordbrukets struktur, att hellre avstå från sin verksamhet som lantbruksföretagare än att fortsätta med sin odling.

Den nivåhöjning av den s.k. minimipensionen, som genomfördes i arbetspensionssystemet den 1 juli 1975 och som skall genomföras vid ingången av åren 1977, 1979 och 1982, inverkar förhöjande också på generationsväxlingspensionen men sänkande på den minskade avträdelsepensionen. Genom detta kommer det genomsnittliga beloppet av minskad pension att ytterligare sjunka. Det är dock inte ändamålsenligt att pensionerna i avträdelsesystemen råkar i obalans i jämförelse med varandra. Som en nackdel i det nuvarande systemet kan ytterligare nämnas de situationer, där avträdelsepensionstagaren i själva verket inte får folkpensionens fulla understödsdel eller någon understödsdel alls. Trots detta har avträdelsepensionen minskats med beloppet av full understödsdel.

Utöver det missförhållande som gäller pensionens belopp, är stadgandena om beräkning av minskad pension onödigt komplicerade. De påverkar beräkningen av pensionen och framför allt rådgivningen för dem som överväger att gå i pension så, att det oftast är omöjligt att utan noggranna utredningar tillräckligt exakt meddela den minskade pensionens belopp.

Den regel som gäller sättet att beräkna minskad pension har omformulerats så, att det avdrag som görs från full pension i medeltal skulle vara något större än avträdares lantbruksföretagarpension och folkpensionens grunddel sammanlagt. Man kommer till detta, om den minskade avträdelsepensionen är 40 procent av pensionstagarens fulla avträdelse-

skogningsavsedda åkrarnas produktionskapacitet för de åkrar som skall beskogas, minskar Avtr.PL systemet indirekt statens utgifter med ungefär 1,5 milj. mk om året. Den lägenhet som är föremål för överlåtelse och mottagande lägenhet är så små, att odlarna av dem i allmänhet får arealtillägg som utbetalas av statens medel. Den lägenhet som skall bildas får det inte längre, eller också är tilläggets belopp

per åkerhektar mindre. Av detta kan man beräkna, att staten inbesparar ungefär 1,2 milj. mk om året.

De övriga tekniska förbättringarna av pensionskyddet skulle inte åsamka staten några anmärkningsvärda utgifter. En del av de föreslagna ändringarna skulle i någon mån begränsa utgifterna och inbespara administrativa kostnader.

DETALJERAD MOTIVERING.

1. Ändringar i stadgandena.

1 §. Ett stadgande om brukningsenhets fortbeståndsduglighet föreslås fogas som 3 mom. till paragrafen. Tillägget av denna definition föranleder även en formell ändring av paragrafens 2 mom.

2 §. Kvinnlig avträdare, vars make är berättigad till avträdelsepension, beviljas pension enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt, oberoende av hennes ålder. Avsikten med avträdelsepensionen är att ge avträdaren utkomsttrygghet fram till den tidpunkt då de lagstadgade pensionerna börjar i pensionsåldern. Pension borde inte beviljas avträdare som i fråga om sin ålder fortfarande klart kan få sin utkomst av normalt arbetsliv. Punkten föreslås justerad så, att hustru kan få pension endast om hon vid avträdelsern har fyllt 45 år. Ändringen skulle i någon mån begränsa avträdelsepensionslagens räckvidd. Enligt pensionsanstaltens statistik var antalet pensionstagare under 45 år vid utgången av maj 1976 endast nio.

Den i paragrafens 1 mom. 4 punkt nämnda tidsperiod, under vilken avträdelser skall ske för att berättiga till pension, föreslås förlängd till den 31 december 1980.

4 §. Enligt paragrafens 1 mom. kan man få pension för lägenhet som omfattar minst en hektar åker, såframt lägenhetens skogsmarksareal är så stor att lägenheten totalt omfattar två hektar förvandlad jordbruksjord. Avträdaren har dock rätt att förbehålla sig lägenhetens driftscentrum jämt därtill ansluten åker för husbehovsodling. Ytterligare kan avträdare under vissa förutsättningar förbehålla sig lägenhetens skogsmark. Nu föreslås att rätten till förbehåll ytterligare utvidgas till att gälla bostadstomt och värdefullt område. Rätten till förbehåll leder i praktiken ofta till att en lägenhet med en åkerhektar knappast alls ger

någon jord som kan användas till förbättrande av jordbrukets struktur. Dessutom blir pensionsbeloppet för en sådan lägenhet meningslöst litet.

Fördenskull föreslås att lägenhet som är objekt för överlåtelse skall omfatta minst två hektar åker som har använts för jordbruksproduktion. Från avträdarnas synpunkt sett skulle ändringen inte ha någon stor betydelse. Enligt pensionsanstaltens statistik har fram till den 31 maj 1976 tre lägenheter med en åkerareal om 1—2 hektar omfattats av avträdelssystemet. Genom att justera hektargränsen kunde man också nå samstämmighet med motsvarande gränser i t.ex. avträdelsevederlags- och åkerreserveringslagarna.

I konsekvens med den föreslagna ändringen föreslås att den i Avtr.PL:s 2 § 1 mom. nämnda nedre gränsen för lägenhetsstorlek ändras till två hektar åker.

5 §. Då avträdelsepensionen fastställs beaktas inte, enligt paragrafens 2 mom., sådan jordbruksjord som har anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 19 oktober 1973. Avsikten med stadgandet är att hindra att avträdaren på konstlat sätt förstorar sin pension genom att strax före avträdelsern utvidga sin lägenhet med tillskotts jord. Det datum som bildar gräns är den dag då regeringens proposition med förslag till avträdelse lag avläts.

Det är dock skäligt att det begränsande stadgandets verkan inte sträcker sig mycket långt bakåt. Då lagens tillämpningstid föreslås fortsatt också efter år 1976, bör det anses vara tillräckligt att man, när pensionen skall bestämmas, inte beaktar de områden som har anskaffats år 1976 och därefter. Samtidigt skulle ansökningsförfarandet förenklas, då det inte längre är nödvändigt att börja utreda,

20 §. Föreslås att i paragrafen intas stadganden om jordbruksstyrelsens skyldighet att avge berättelse. Samtidigt föreslås att stadgandet om statsrådets möjlighet till styrning preciseras.

25 §. Paragrafens 2 mom. föreslås upphävt. Sålunda kan avträdelsepensionstagare som beskopar sin åker, i framtiden få beskningspremie och ersättning för de arbetskostnader som beskningsenheten föranleder.

15, 16 och 23 §§, 6 a § som skall fogas till Avtr.PL och 3 mom. som skall fogas till Avtr.PL:s 1 § föranleder formella ändringar i 15 § 3 mom., 16 § 1 mom. och 23 § 2 mom.

18 och 19 §§. Då avsikten är att lagen om brukningsenheter skall träda i kraft vid ingången av år 1977, har därav föranledda formella ändringar gjorts i dessa paragrafer.

2. Ikraftträdande.

De ändringar som föreslås i Avtr.PL 1 §

2 och 3 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten och 6 a § innebär ändringar av villkoren för erhållande av pension. Genom ändringarna av lagens 9 § 3 mom. och 10 § höjs pensionsbeloppet. Föreslås att dessa ändringar tillämpas på nya pensionsfall. Sagda stadganden skulle tillämpas om avträdelsen sker efter den 31 december 1976. Om avträdelsen skulle basera sig på ett förhandsbeslut, skulle de nya stadgandena tillämpas, om då förhandsbeslutet ges efter nämnda datum.

Möjlighet att erhålla full ersättning för beskningskostnader samt beskningspremie skulle ges dem, som avträder eller får förhandsbeslutet efter år 1976.

Övriga föreslagna ändringar skulle efter det lagen har trätt i kraft tillämpas också på gamla pensionsfall. Jordbruksstyrelsens berättelse skulle första gången avges för år 1977.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om avträdelsepension.

I enlighet med riksdagens beslut

upphäves 6 § 4 mom. och 25 § 2 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/74),

av dessa 6 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 april 1976 (356/76),

ändras 1 § 2 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 §, 17 § 3 mom., 18, 19 och 20 §§ samt 23 § 2 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 6 § 2 mom. 1 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 23 april 1976, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 13 juni 1975 (427/75) och 16 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 13 juni 1975, samt

fogas till lagen en ny 6 a § och till lagens 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, ett nytt 3 mom., som följer:

1 §.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildande av fortbeståndsdugliga brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken odlaren och hans familj kan uppskattas få sin

utkomst. Brukningsenhet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om odlaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas åker- och skogsarealen på den lägenhet som bildas, ägornas läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständig-

12 §.

Börjar avträdare bedriva jordbruksproduktion i större omfattning än i 6 a § 1 mom. är stadgat eller har försäljningsbegränsnings- eller beskoingsförbindelse icke iakttagits, indrages avträdelsepensionen, om icke särskilda skäl till dess fortsatta utbetalande föreligger. Pensionen kan indragas från den tidpunkt då den verksamhet inleddes, som orsakade indragningen, eller då försummelsen skedde.

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utarbetningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta gäller i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att jämte pensionsanstalten övervaka att avträdare på sätt som förutsätts i denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att försäljningsbegränsnings- och beskoingsförbindelserna blir uppfyllda.

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsetidpunkt för pensionen vid tillämpningen av stadgandet i 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt lagen om brukningsenheter användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål som avses i lagen om brukningsenheter. Vid senare användning av lägenheter och områden av sådant slag skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 13, 14 och 15 §§ lagen om avträdelsevederlag är stadgat. Vid bestämmandet av straffranta med stöd av 14 § 2 mom. lagen om avträdelsevederlag anses såsom övre gräns för straffranta kapitalvärdet av den avträdelsepension, som skulle ha kunnat bestämmas på grund av det antal hektar jordbruksjord som motsvarar det område, för vars del villkoren icke följts.

Pensionens i 2 mom. avsedda kapitalvärde bestämmes enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder.

19 §.

Överlåtes brukningsenhet eller del därav som tillskottsområde till enskild odlare, kan jordbruksstyrelsen bestämma, att i överlåtelsehandlingen skall intagas ett villkor, att lägenhetens åker eller del därav skall beskogas inom en viss tid.

Om för finansiering av i 1 mom. avsett köp beviljas kredit med stöd av lagen om brukningsenheter, skall i skuldsedeln intagas ett villkor, att lånet, såframt icke särskilda skäl till annat förfarande föreligger, skall uppsägas till omedelbar återbetalning, såvida åker som är avsedd att beskogas icke inom utsatt tid har beskogats eller om den börjat användas för jordbruksproduktion.

20 §.

Jordbruksstyrelsen skall för varje kalenderår och före utgången av april månad följande år till statsrådet avge berättelse om verkställigheten av denna lag. I berättelsen skall speciellt utredas, hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen i lagen har förverkligats. Till berättelsen skall som bilaga fogas pensionsanstaltens utredning om dess verksamhet vid verkställigheten av lagen.

Om det läge som råder vid marknadsföring av jordbruksproduktionens överskott eller andra på saken inverkan omständigheter så kräver, skall statsrådet efter att ha fått berättelsen, och vid behov även eljest, utfärda närmare föreskrifter för jordbruksstyrelsen om hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen skall förverkligas och vad annat skall iakttagas vid verkställigheten av lagen.

Lag

angående ändring av lagen om avträdelsepension.

I enlighet med riksdagens beslut

upphäves 6 § 4 mom. och 25 § 2 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/74),

av dessa 6 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 april 1976 (356/76),

ändras 1 § 2 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 §, 17 § 3 mom., 18, 19 och 20 §§ samt 23 § 2 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 6 § 2 mom. 1 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 23 april 1976, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 13 juni 1975 (427/75) och 16 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 13 juni 1975, samt

fogas till lagen en ny 6 a § och till lagens 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, ett nytt 3 mom., som följer:

Gällande lag

Förslag

1 §.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildandet av ändamålsenliga brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

1 §.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildande av *fortbeståndsdugliga* brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken odlaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Brukningsenhet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om odlaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas åker- och skogsarealen på den lägenhet som bildas, ägornas läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renhushållning, som samtidigt med lägenheten avträdes till förmån för överlåtelseägaren. Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är:

1) att avträderen under åtminstone fem år

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är:

1) att avträderen under åtminstone fem år

Gällande lag

Brukningens ägare är berättigad att av sin brukningsenhet vid avträdelsen i sin ägo eller besittning behålla ett område som omfattar driftscentrum samt ett trädgårds- och åkerområde för odling av potatis samt trädgårdsprodukter som behöves i det egna hushållet. Han kan även förbehålla sig och medlemmar av sin familj rätt att bo i en på den överlåtna brukningsenheten belägen bostadsbyggnad och att använda även andra byggnader på lägenheten.

9 §.

Om en del av brukningsenhet äges av person som icke åtnjuter avträdelsepension och som icke är make till avträdelsepensionstagare, läm-

3 13042/76

Förslag

en icke kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, till forststyrelsen (försäljningsbegränsningsförbindelse); eller

(4 mom. upphävt)

6 a §.

Brukningens ägare är berättigad att av sin brukningsenhet vid avträdelsen i sin ägo eller besittning behålla ett område som omfattar driftscentrum samt ett trädgårds- och åkerområde för odling av potatis samt trädgårdsprodukter som behöves i det egna hushållet. Han kan även förbehålla sig själv och medlemmar av sin familj rätt att bo i en på den överlåtna brukningsenheten belägen bostadsbyggnad och att använda även andra byggnader på lägenheten.

Ägaren är ytterligare, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig överlåtelse av lägenheten för gårdsbruk, berättigad, att av lägenheten förbehålla

1) sig själv eller annan en tomt för byggande av fast bostad eller fritidsbostad, dock så, att tomten icke får förbehållas ägaren själv eller maken, om ägaren utnyttjar sin i 1 mom. nämnda rätt till förbehåll; och

2) sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det användes för annat ändamål än gårdsbruk.

Med jordbruksstyrelsens samtycke kan undantag göras från stadgandena i 6 § om överlåtande, såframt det område som undantaget gäller, är oväsentligt för överlåtandet av lägenheten.

9 §.

Om en del av brukningsenhet äges av person som icke åtnjuter avträdelsepension och som icke är make till avträdelsepensionstagare,

Gällande lag

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utanordningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta berör i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

I pensionsbeslut skall beloppet av såväl full avträdelsepension som minskad avträdelsepension fastställas.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att övervaka, att avträdare uppfyller sina i 6 § 2 och 3 mom. avsedda förbindelser.

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsepunkt för pensionen vid tillämpningen av stadgandena i 10 § 2 mom. och 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §.

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt *jorddispositionslagstiftningen* användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål enligt *jorddispositionslagstiftningen*. Vid senare användning av

Förslag

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utanordningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta gäller i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att *jämte pensionsanstalten* övervaka att avträdare på sätt som förutsatts i denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att försäljningsbegränsnings- och beskogningsförbindelserna blir uppfyllda.

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsepunkt för pensionen vid tillämpningen av *stadgandet* i 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §.

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt *lagen om brukningsenheter* användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål som avses i *lagen om brukningsenheter*. Vid senare användning av

Gällande lag

23 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension icke föreligger, får ändring i beslutet icke sökas.

25 §.

Åt person, som erhåller avträdelsepension, erlägges icke i 7 a § lagen om begränsning av nyttjande av åker avsedd premie, ej heller tillämpas på honom stadgandena i 6 a § skogsförbättringslagen (413/67).

Förslag

verkligas och vad annat skall iakttagas vid verkställigheten av lagen.

23 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension icke föreligger, får ändring i beslutet icke sökas.

25 §.

(2 mom. upphävt)

Denna lag träder i kraft den 197 .

Stadgandena i denna lags 1 § 2 och 3 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 6 a §, 9 § 3 mom., 10 § och 17 § 3 mom. tillämpas, om avträdelse sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas efter den 31 december 1976.

I denna lags 10 § stadgade belopp i mark motsvarar det levnadskostnadsindex som gäller för år 1974.

I denna lags 20 § 1 mom. nämnda berättelse skall första gången avgas för år 1977.

25 § 2 mom. lagen om avträdelsepension tillämpas sådant det lyder i lag av den 4 januari 1974 (16/74), om avträdelse sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas före den 1 januari 1977.

18.11.1976

1 (1)

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI 52
Semaforbron HELSINGFORS

Puhelin 1511
Telefon

... Till arbetspensionsanstalterna

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare. Från början av år 1974 infördes i lagen om pension för lantbruksföretagare stadganden om generationsväxlingspension. Dessa stadganden är dock såtillvida tidsbestämda, att de tillämpas endast på överlåtelser som skett åren 1974-1976. I den föreliggande propositionen föreslås en fortsättning av systemet fram till utgången av år 1980.

Förutom förlängning av tillämpningstiden ingår i lagförslaget rätt till att söka ändring i jordbruksstyrelsens utlåtande, beviljande av generationsväxlingspension på lantbruksekonomiska grunder, effektivare övervakning av pensionstagare och förvärvare samt vissa ändringar av närmast teknisk natur.

Samtidigt har regeringen till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om avträdelsepension. Avträdelsepensionsystemet, som skulle upphöra vid detta års slut, föreslås likaså att fortsättas fram till utgången av år 1980.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGOR

Regeringens förslag till ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om avträdelsepension

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.

Från ingången av år 1974 intogs stadganden om generationsväxlingspensionen i lagen om pension för lantbruksföretagare. Dessa stadganden är så tillvida tidsbundna att de tillämpas på överlåtelser, som sker under åren 1974—1976. I denna proposition föreslås systemet förlängt till utgången av år 1980.

Jordbruksstyrelsen skall ge utlåtande angående de lantbruksekonomiska förutsättningarna för beviljande av generationsväxlings-

pension. Utlåtandet är bindande för pensionsanstalten och däri kan inte sökas ändring. Nu föreslås att ändring i sagda utlåtande skall kunna sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Förutom vissa i det närmaste tekniska ändringar föreslås även att övervakningen av pensionstagarna och förvärvarna måtte effektivieras.

Ändringarna skulle träda i kraft från ingången av år 1977.

ALLMÄN MOTIVERING.

1. Propositionens samhälleliga betydelse.

1.1. Målsättningarna.

Bibehållandet av vårt jordbruk i utvecklingsdugligt skick förutsätter att unga företagare med tillräcklig yrkeskompetens även i fortsättningen kommer till jordbruksnäringen. Överlåtelser av ett lantbruksföretag till en ny generation sker likväl ofta i ett alltför sent skede. Det barn eller annan anhörig som får brukningsenheten i sin besittning har hunnit passera den ålder, då hans möjligheter att utveckla sitt eget företag skulle ha varit de bästa. En betydande orsak till fasthållandet vid det egna företaget är odlarens och hans makes bekymmer för en tillräcklig utkomst-möjlighet efter överlåtelser.

Generationsväxlingspensionen anknöts till lantbruksföretagarnas pensionssystem från ingången av år 1974 genom lagen angående änd-

ring av lagen om pension för lantbruksföretagare (219/74). Den är avsedd att utgöra ett utkomstskydd för lantbruksföretagare som avstår från sin brukningsenhet, vid sidan av en till exempel i form av sytning utgående köpeskilling samt eventuella förvärvsinkomster, tills de lagstadgade ålderdoms- och invaliditetspensionerna begynner. Samtidigt har man eftersträvat att uppbygga systemet så, att brukningsenheternas splittring i för ändamålsenlig odling olämpliga lägenheter hindras.

Mottagarna av generationsväxlingspension uppskattas vid slutet av år 1976 uppgå till 2900. Även härefter är företagarna inom lantbruksbranschen i den mån av relativt hög ålder, att det vore nödvändigt att fortsätta att sträva till en förnyring av företagarkåren. Även riksdagen har fäst uppmärksamhet vid denna omständighet, då den godkände regeringens proposition (reg. prop. nr 198/1975 II rd.) angående ändring av stadgandena rörande generationsväxlingspension, vilka ingår i

lagen om pension för lantbruksföretagare. Riksdagen förutsatte att regeringen före utgången av år 1976 skulle utreda huruvida sagda stadganden skall fortsättas med begränsad giltighetstid eller huruvida de skall göras bestående.

Av stadgandena angående den ursprungliga generationsväxlingspensionen förorsakades oklarheter i sådana fall, då överlåtaren inte ägde hela den lägenhet som skulle överlätas. På grund härav föreslogs preciseringar i stadgandena rörande överlåtelsen. Vid godkännandet av detta lagförslag har riksdagen likväl förutsett, att regeringen måtte föreslå tydligare stadganden angående huruvida ägandet av brukningsenhet till väsentlig del skulle kunna innebära minst en fjärdedel.

1.2. Medlen.

1.2.1. Förlängning av den utsatta tiden.

Till förbättrande av lantbrukets struktur strävar man, förutom med generationsväxlingspensions- och avträdelsepensionssystemen, även med statens jorddispositionsverksamhet och med därtill ansluten belåning. Användandet av pensionssystemen som ett medel i lantbrukspolitikerna förblir knappast tillfälligt. Det förefaller fastmer som om i synnerhet behovet av generationsväxlingspensionssystemet skulle vara tämligen konstant. I de faktorer som påverkar lantbrukets utveckling och i den inbördes värdesättningen av dem kan likväl ske förändringar. I synnerhet förefaller det nödvändigt att med jämna mellanrum revidera avträdelsepensionssystemet. Redan av denna orsak är det skäl att samtidigt justera även generationsväxlingspensionssystemet. På grund härav föreslås generationsväxlingspensionssystemet förlängt enbart till den utsatta tidens slut, dvs. till utgången av år 1980, vartill även avträdelsepensionssystemet föreslagits bli förlängt.

1.2.2. Ändringssökande i utlåtande av jordbruksstyrelsen.

I enlighet med lagen om pension för lantbruksföretagare bör ett utlåtande av jordbruksstyrelsen i ansökan om generationsväxlingspension erhållas. Utlåtandet binder pensionsanstalten till de delar det gäller uppfyllande av de

lantbruksekonomiska förutsättningarna för beviljande av pension. Är jordbruksstyrelsens utlåtande härvidlag negativt, bör pensionsansökan förkastas, och det är inte möjligt att söka ändring i beslutet. Ej heller i nämnda utlåtande kan ändring sökas. Denna lucka i pensionsökandes rättsskydd föreslås korrigerad genom att möjliggöra ändringssökande i jordbruksstyrelsens utlåtande till högsta förvaltningsdomstolen.

1.2.3. Preciseringar och revideringar.

I enlighet med ikraftvarande stadganden skall pensionstagaren förbinda sig att upphöra med bedrivandet av lantbruk såsom självständig företagare. Bryter han mot denna förpliktelse, bör pensionen indragas. Eftersom stadgandet angående indragning är ovillkorligt, kan det i vissa enskilda fall leda till ett oskäligt slutresultat. På grund härav föreslås lagen ändrad så, att pensionsanstalten skulle få en möjlighet till övervägande på samma sätt som i avträdelsepensionssystemet.

Förvärvaren bör å sin sida förbinda sig att behålla den brukningsenhet som överlättes i sin ägo och där bedriva jordbruk. I lagen ingår likväl inte stadgande om vem som skall övervaka att förvärvaren fyller sin förpliktelse. Angående övervakningen av pensionstagaren finns ej heller stadganden. Dessa bristfällighet föreslås nu bli korrigerade.

2. Det nuvarande läget och beredningen av ärendet.

2.1. Det nuvarande läget.

2.1.1. Lagstiftningen.

Stadgandena rörande generationsväxlingspensionen ingår i lagen om pension för lantbruksföretagare. Angående förutsättningarna för erhållande av pension stadgas i lagens 6 a §. I enlighet med sagda paragraf tillämpas stadganden angående generationsväxlingspension på överlåtelse, som sker under tiden mellan åren 1974 och 1977. Angående överlåtelsen av lägenheten till förvärvaren eller gemensamt till förvärvaren och hans make stadgas i 6 b §. Angående indragandet av pension stadgas i 6 d §. I lagens 15 § ingår stadganden om ändringssökande.

2.2. Beredning.

Propositionen grundar sig på kommissionens för avträdelseärenden II betänkande (kommittébetänkande 1976:51).

3. Propositionens organisatoriska verkningar.

Propositionen skulle inte förorsaka ändringar i den organisation som handhar lagens verkställighet. Fördelningen av befogenheterna mellan jordbruksstyrelsen och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, som i praxis visat sig ändamålsenlig, skulle bibehållas. Besvärsrätten angående av jordbruksstyrelsen avgivet utlåtande skulle i någon mån öka antalet ärenden i högsta förvaltningsdomstolen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar.

De mest betydande ekonomiska verkningarna av propositionen skulle förmedlas av att stadgandena angående generationsväxlingspensionen skulle tillämpas på överlåtelse som sker ännu under åren 1977—1980. Härav föranledda tilläggskostnader för staten skulle enligt 1976 års nivå uppgå till uppskattningsvis 1,8 miljoner mark under år 1977, 8,9 miljoner mark år 1978, 15,0 miljoner mark år 1979 och 20,0 miljoner mark år 1980. Hädanefter skulle kostnaderna minska, om systemet inte fortsattes. Av övriga i det närmaste tekniska förbättringar i pensionskyddet skulle inte förmedlas betydande utgifter för staten.

DETALJERAD MOTIVERING.

1. Ändringarna paragrafvis.

6 a §. Det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreslås preciserat sålunda, att överlätare som överlåter fortbeståndsduglig brukningsenhet skulle vara berättigad till pension, om han ägde minst en fjärdedel av brukningsenheten.

Uttrycket bedrivit gårdsbruk i 1 punkten i sagda moment föreslås ändrat till uttrycket bedrivit lantbruk.

Fastställandet av åldersgränsen för kvinnlig överlätare föreslås överförd till punkt 2 i samband med fastställande av åldersgränsen för manlig överlätare. Samtidigt föreslås den senare delen av 2 punkten överförd till punkt 3.

Momentets 4 punkt föreslås ändrad så, att stadgandena rörande generationsväxlingspensionen skulle tillämpas på de överlåtelse som sker under åren 1974—1980.

Eftersom den kvinnliga överlätarens ålder skulle fastställas i samband med den manliga, föreslås paragrafens 4 moment upphävt som obehövt.

6 b §. Stadgandena angående fortbeståndsduglighet föreslås ändrade till att bli likalydande med det nya 1 § 3 mom. som föreslagits till lagen om avträdelsepension (reg.

prop. nr 1976 II rd.). Stadgandena i 2 mom. angående ägandet av den överlätarens löggenheten föreslås ändrade sålunda, att överlätaren inte skulle vara berättigad till pension, om förvärvaren ensam eller tillsammans med sin make eller hans make från förut äger mer än hälften av den brukningsenhet som överlåtes.

6 d §. Stadgandet angående indragande av pension föreslås ändrat så att erläggandet av pensionen av synnerligt skäl skulle kunna fortsättas.

6 f §. Till paragrafen föreslås fogat ett moment, enligt vilket lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, lantbruksbyråerna och nämnderna borde övervaka pensionstagaren och förvärvaren.

15 §. Enligt förslaget skulle ändring i utlåtande som jordbruksstyrelsen avger i generationsväxlingspensionsärende få sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. På grund härav föreslås paragrafens 2 mom. ändrat.

2. Ikraftträdandet.

Lagförslaget skulle träda i kraft från ingången av år 1977. Dess 6 a § 1 mom. samt 6 b § 1 mom. och det inledande stycket i 6 b § 2 mom. skulle tillämpas på pensions-

fall, då överlåtelse av brukningsenhet skett eller förhandsbeslut givits efter att lagen trätt i kraft. Övriga ändringar skulle tillämpas räknat från lagens ikraftträdande även på gamla pensionsfall.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphäves 6 a § 4 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69), sådant sagda lagrum lyder i lag av den 15 mars 1974 (219/74),

ändras 6 a § 1 mom., 6 b § 1 mom., det inledande stycket i 6 b § 2 mom., 6 d § 5 mom. och 15 § 2 mom.,

av dessa lagrum 6 a § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 15 mars 1974 och delvist ändrat genom lag av den 21 maj 1976 (414/76), 6 b § 1 mom., 6 d § 5 mom., och 15 § 2 mom. nämnda lag av den 15 mars 1974 samt det inledande stycket i 6 b § 2 mom. nämnda lag av den 21 maj 1976, samt

fogas till 6 f §, sådan den lyder i nämnda lag av den 15 mars 1974 och delvis ändrad genom lag av den 21 maj 1976, ett nytt 4 mom., som följer:

6 a §.

Lantbruksföretagare, som till nedan i 6 b § avsedd förvärvare överlåter sin brukningsenhet, vilken är helt eller delvis, likväl minst till en fjärdedel i hans ägo och vilken bör anses fortbeståndsduglig, och som varaktigt upphör med bedrivande av lantbruk, äger rätt att erhålla generationsväxlingspension under förutsättning:

1) att han under minst fem år omedelbart före överlåtelsen, medan han varit bosatt på brukningsenheten, bedrivit lantbruk på denna på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, och under sagda tid fått sin huvudsakliga utkomst av i denna lag avsedd företagareverksamhet;

2) att han vid överlåtelsen fyllt 60, men icke 65 år, likväl så, att på kvinnlig pensionsökande tillämpas en åldersgräns om 55 i stället för 60 år;

3) att han vid överlåtelsen icke åtnjuter i folkpensionslagen avsedd invaliditetspension och ej heller i denna lag avsedd full invalidpension; och

4) att han överlåtitt brukningsenheten efter år 1973, men före år 1981.

6 b §.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbrukspro-

duktionen är ändamålsenlig och av vilken förvärvaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Brukningsenhet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om förvärvaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas brukningsenhetens åker- och skogsareal, ägoras läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renhushållning, som samtidigt med brukningsenheten avträdes till förmån för förvärvaren. Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningsenheten i sin helhet överlåtes till en förvärvare, som icke ensam eller tillsammans med sin make eller vars make icke äger mera än hälften av brukningsenheten, eller till sådan förvärvare och hans make gemensamt. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningsenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningsenheten förbehålla

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen, om icke synnerligt skäl föreligger för dess fortsatta utbetalande. Pension kan indragas räknat från den tidpunkt då den verksamhet påbörjades, som ledde till indragandet.

6 f §.

Det ankommer på lantbruksbyrån och lantbruksnämnden att jämte pensionsanstalten övervaka, att mottagaren av generationsväxlingspension avstår från att bedriva jordbruk på sätt som förutsättes i denna lag och att förvärvaren infriar sin i 2 mom. avsedda utfästelse.

15 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 6 e § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedda förutsättningar icke förelegat, får ändring i beslutet icke sökas.

Denna lag träder i kraft den 197 .

Stadgandena i 6 a § 1 mom. samt 6 b § 1 mom. och det inledande stycket i 6 b § 2 mom. denna lag tillämpas likväl på de fall, då överlåtelsen av brukningsenhet sker eller då i 6 g § lagen om pension för lantbruksföretagare avsett villkorligt beslut, då pensionen baserar sig på sagda paragraf, meddelas efter den 31 december 1976.

Helsingfors den 22 oktober 1976.

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

Lag

angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.

I enlighet med riksdagens beslut

upphäves 6 a § 4 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69), sådant sagda lagrum lyder i lag av den 15 mars 1974 (219/74),

ändras 6 a § 1 mom., 6 b 1 mom., det inledande stycket i 6 b § 2 mom., 6 d § 5 mom. och 15 § 2 mom.,

av dessa lagrum 6 a § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 15 mars 1974 och delvist ändrat genom lag av den 21 maj 1976 (414/76), 6 b § 1 mom., 6 d § 5 mom. och 15 § 2 mom. nämnda lag av den 15 mars 1974 samt det inledande stycket i 6 b § 2 mom. nämnda lag av den 21 maj 1976, samt

fogas till 6 f §, sådan den lyder i nämnda lag av den 15 mars 1974 och delvis ändrad genom lag av den 21 maj 1976, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lag.

6 a §.

Lantbruksföretagare, som till nedan i 6 b § avsedd förvärvare överlåter sin brukningsenhet, vilken är helt eller till väsentlig del i hans ägo och vilken bör anses fortbeståndsduglig, och som varaktigt upphör med bedrivande av lantbruk, äger rätt att erhålla generationsväxlingspension under förutsättning:

1) att han under minst fem år omedelbart före överlåtelsen, medan han varit bosatt på brukningsenheten, bedrivit *gårdsbruk* på denna på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, och under sagda tid fått sin huvudsakliga utkomst av i denna lag avsedd företagareverksamhet;

2) att han vid överlåtelsen fyllt 60, men icke 65 år och att han icke åtnjuter i folkpensionslagen avsedd invaliditetspension eller i denna lag avsedd full invalidpension; och

3) att han överlätit brukningsenheten efter år 1973, men före år 1977.

Förslag

6 a §.

Lantbruksföretagare, som till nedan i 6 b § avsedd förvärvare överlåter sin brukningsenhet, vilken är helt eller *delvis, likväl minst till en fjärdedel* i hans ägo och vilken bör anses fortbeståndsduglig, och som varaktigt upphör med bedrivande av lantbruk, äger rätt att erhålla generationsväxlingspension under förutsättning:

1) att han under minst fem år omedelbart före överlåtelsen, medan han varit bosatt på brukningsenheten, bedrivit *lantbruk* på denna på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, och under sagda tid fått sin huvudsakliga utkomst av i denna lag avsedd företagareverksamhet;

2) att han vid överlåtelsen fyllt 60, men icke 65 år, *likväl så, att på kvinnlig pensionsökande tillämpas en åldersgräns om 55 i stället för 60 år;*

3) att *han vid överlåtelsen icke* åtnjuter i folkpensionslagen avsedd invaliditetspension och *ej heller* i denna lag avsedd full invalidpension; och

4) att han överlätit brukningsenheten efter år 1973, men före år 1981.

 Utan hinder av den i 1 mom. 2 punkten stadgade åldersgränsen om 60 år äger kvinnlig lantbruksföretagare, som vid överlåtelsen fyllt 55 år, rätt att erhålla generationsväxlingspen-

 (4 mom. upphäves)

Gällande lag.

tion, om hon erhållit sin huvudsakliga utkomst av i denna lag avsedd företagaverksamhet.

6 b §.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars bibehållande i jordbruksproduktionen bör anses ändamålsenligt och av vilken förvärvaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Då det med hänsyn till traktens samhällsstruktur eller kvarhållandet av befolkningen eller därmed jämförbara särskilda omständigheter är påkallat, kan även sådan brukningsenhet, av vilken förvärvaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst, betraktas såsom fortbeståndsduglig. Har lantbruksföretagare jämsides med gårdsbruket även bedrivit annan i denna lag avsedd företagaverksamhet, kan, då brukningsenhetens fortbeståndsduglighet avgöres, som förutsättning uppställas, att lantbruksföretagaren även avstår från denna företagaverksamhet till förmån för förvärvaren. Närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet utfärdas genom förordning.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningsenheten i sin helhet överlättes till en förvärvare eller till förvärvare och hans make gemensamt. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningsenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningsenheten förbehålla

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen.

Förslag

6 b §.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken förvärvaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Brukningenhet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om förvärvaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas brukningsenhetens åker- och skogsareal, ägoras läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renbushållning, som samtidigt med brukningsenheten avträdes till förmån för förvärvaren. Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningsenheten i sin helhet överlättes till en förvärvare, som icke ensam eller tillsammans med sin make eller vars make icke äger mera än hälften av brukningsenheten, eller till sådan förvärvare och hans make gemensamt. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningsenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningsenheten förbehålla

6 d §.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva jordbruk på sätt, som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen, om icke synnerligt skäl föreligger för dess fortsatta utbetalande. Pension kan indragas räknat från den tidpunkt då den verksamhet påbörjades, som ledde till indragandet.

6 f §.

Det ankommer på lantbruksbyrån och lantbruksnämnden att jämte pensionsanstalten över-

vaka, att mottagaren av generationsväxlingspension avstår från att bedriva jordbruk på sätt som förutsättes i denna lag och att förvärvaren infriar sin i 2 mom. avsedda utfästelse.

15 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 6 e § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedda förutsättningar icke förelegat, får ändring i beslutet icke sökas. *Ändring får ej heller sökas i ovan i 6 e § avsett utlåtande.*

15 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 6 e § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedda förutsättningar icke förelegat, får ändring i beslutet icke sökas.

Denna lag träder i kraft den
197 .

Stadgandena i 6 a § 1 mom. samt 6 b § 1 mom. och det inledande stycket i 6 b § 2 mom. denna lag tillämpas likväl på de fall, då överlåtelsen av brukningsenhet sker eller då i 6 g § lagen om pension för lantbruksföretagare avsett villkorligt beslut, då pensionen baserar sig på sagda paragraf, meddelas efter den 31 december 1976.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
angående ändring av lagen om avträdelsepension.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.

Enligt de nugällande avträdelselagarna är förutsättningen för avträdelsepension och generationsväxlingspension att avträdelserna har skett under åren 1974—1976. Då erfarenheterna avträdelselagarnas tillämpning har visat, att lagarna har främjat de jordbruks- och pensionspolitiska syften för vilka de har stiftats, anser regeringen det vara påkallat, att de i lagarna avsedda avträdelssystemen fortfarande tillämpas.

I den proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om avträdelsepension som nu avläts, föreslås att stadgandena i lagen om avträdelsepension (16/74) skall tillämpas också efter år 1976, under åren 1977—1980. Lagen skulle fortfarande vara tidsbunden, eftersom förändringar kan ske i de faktorer som påverkar jordbrukets utveckling. På så sätt kunde man också säkerställa, att lagen periodvis justeras.

I propositionen föreslås samtidigt korrigerande av vissa brister och missförhållanden som har framkommit i lagen om avträdelsepension. Avsikten med förslagen är också att effektivisera övervakningen av pensionstagarnas och avträdelsernas skyldigheter samt den styranderätt för statsrådet som är intagen i lagen.

De ändringar som föreslås i lagen skulle i allmänhet tillämpas enbart på nya pensionsfall. De ändrade stadgandena skulle sålunda få effekt endast om avträdelser sker eller förhandsbeslut om pension utfärdas den 1 januari 1977 eller därefter. De stadganden som gäller övervakning skulle tillämpas också på avträdelser som skett tidigare.

Regeringens avsikt är att till riksdagen avläta en separat proposition med förslag till lag angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare till den del det är fråga om generationsväxlingspensionen.

ALLMÄN MOTIVERING.

1. Propositionens samhälleliga betydelse.

Strukturen för vårt jordbruk måste kontinuerligt utvecklas för att man skall kunna bibehålla en tillräcklig självförsörjning i fråga om livsmedelsförsörjningen, ge jordbrukarbefolkningen en inkomst som är likvärdig andra motsvarande befolkningsgruppers och hålla konsumtionspriserna skäliga. Den primära uppgiften för jordbrukets strukturpolitik är att genom förbättrad jordbruksstruktur skapa förutsättningar för lägre produktionskostnader och ökad lönsamhet för produktionen. På detta sätt försöker man få också unga företagare att arbeta inom jordbruket. Ett viktigt strukturpolitiskt mål, framför allt i statshushållningens nu-

rande svåra läge, är att genom beskogning speciellt av för produktion olämpliga åkrar reducera jordbruksproduktionen och därigenom minska de kostnader som åsamkas statshushållningen av marknadsföring av överproduktionen.

Jordbrukets strukturpolitik kan påverkas genom statlig jorddispositionsverksamhet och därtill ansluten kreditgivning. En reform av den lagstiftning som gäller dessa frågor behandlas som bäst i riksdagen på basen av regeringens proposition med förslag till lag om brukningsenheter. En delvis likartad målsättning har den lagstiftning som gäller avträdelsepension och till denna nära anslutna generationsväxlingspension. I lagen om avträdelsepension kan man beakta också en målsättning

på kortare sikt, såsom till exempel beskogning av åkrar som illa lämpar sig för odling och reglering av jordbrukets produktionsbas.

2. Den rådande situationen och ärendets beredning.

2.1. Den rådande situationen.

2.1.1. Lagstiftning.

Avträdelsepensionssystemet bygger på lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/74, nedan Avtr.PL) vilken tillämpas på avträdelser som har skett mellan den 1 januari 1974 och 31 december 1976. Lagen har där- efter ändrats tre gånger.

Enligt lagen den 13 juni 1975 angående ändring av Avtr.PL (427/75) kan jordbruksstyrelsen inom de gränser den bestämmer överföra sitt utlåtande om de jordbruksenliga förutsättningarna för pension på lantbruksbyrå, då sagda utlåtande är positivt. Genom denna lagändring har behandlingen av avträdelsepensionsfrågor blivit smidigare och detta har lett till att anhopningen av ansökningar hos jordbruksstyrelsen har eliminerats.

Lagen har också ändrats genom en lag av den 23 april 1976 (356/76) som trädde i kraft den 1 maj 1976. Lagändringen grundar sig på en regeringsproposition som avläts på basen av ett betänkande av kommissionen för avträdelsepensionssystem I. Genom denna ändring preciserades stadgandet om de inkomster som avträderen får av annat än gårdsbruket, begränsades förbehållsrätten till skogsmark i vissa fall och upphävdes samordningen av avträdelsepension och dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Arbetspensionslagstiftningen ändrades genom lag av den 29 juli 1976 angående bl. a. ändring av 5 a och 9 §§ lagen om pension för arbetstagare (659/76) sålunda att arbetspensionerna från ingången av år 1977 kommer att följa ändringarna i löne- och prisnivån. Genom lagen om ändring av 13 och 24 §§ Avtr.PL (663/76) bands samtidigt avträdelsepensionerna, som hittills har följt utvecklingen av levnads-kostnadsindex, vid det nya arbetspensionsindex som följer ändringarna i löne- och prisnivån. Denna ändring träder i kraft från ingången av år 1977.

Syftet med avträdelsepensionssystemet är att förbättra jordbrukets struktur. Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildandet av ändamålsenliga

brukningsenheter eller ur jordbruksproduktionen utsluter åker som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig. Statsrådet skall årligen besluta, vid vilketdera av dessa syften huvudvikten skall läggas. I statsrådets under olika år utfärdade beslut har huvudvikten lagts vid bildande av ändamålsenliga brukningsenheter, dock med beaktande av att dålig åkerjord såvitt möjligt skall uteslutas ur jordbruksproduktionen.

Förutsättningen för avträdelsepension är, såsom tidigare har nämnts, att avträdelserna har skett under tiden mellan den 1 januari 1974 och 31 december 1976. Lagen är således i detta avseende tidsbunden. Å andra sidan är de rättigheter som tillkommer pensionstagare, t. ex. att erhålla beviljad pension, och skyldigheter, såsom säljförbud för skogsmark, fortfarande gällande också efter år 1976.

Pension beviljas avträdere som åtminstone under fem år före avträdelserna har bedrivit gårdsbruk på en lägenhet omfattande minst en hektar åker och samtidigt varit bosatt på lägenheten. Avträdere, som vid avträdelserna har fyllt 55 år, erhåller pension för hustru finns ingen åldersbegränsning, om också hennes make är berättigad till avträdelsepension.

Villkor för pension är, att den brukningsenhet som skall avträdas omfattar minst två hektar jordbruksjord. Däri skall ingå minst en hektar för jordbruksproduktion nyttjad åker. Jordbruksjordens areal beräknas enligt de grunder som stadgats i lagen om pension för lantbruksföretagare. Som jordbruksjord beaktas inte område som anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 19 oktober 1973.

Ett villkor för erhållande av avträdelsepension är att lägenheten överläts till jordbruksstyrelsen eller som tillskottsområde till enskild odlare. Genom förordning har stadgats vilka förutsättningar den köpande enskilda odlaren och hans brukningsenhet måste uppfylla. Erhållande av pension förutsätter inte alltid att åker och skogsmark överläts i sin helhet. Avträderen har rätt att förbehålla sig den del av skogsmarken som inte har ändamålsenlig användning som skogstillskottsområde för grannlägenheter. Det behållna skogsområdet blir underkastat försäljningsbegränsningsförbindelse. Det får inte senare överlätas till annan än jordbruksstyrelsen, kommun eller som tillskottsområde till enskild odlare.

Om till den lägenhet som skall överlätas hör åker som inte har ändamålsenlig användning som åkertillskottsområde, kan lägenheten också överlätas så, att överlätaren förbinder sig att

inom tre år beskoga lägenhetens åker. Om det område som skall beskogas omfattar minst hälften av lägenhetens åkerareal, får avträdaren behålla lägenhetens hela skogsmark, oberoende av om den lämpar sig till tillskottsområde eller inte. Åker som lämpar sig för tillskottsområde skall säljas till jordbruksstyrelsen eller till enskild odlare.

I samband med avträdelsen kan lägenhetens ägare i sin besittning eller ägo behålla lägenhetens driftscentrum och trädgårds- eller åkerområde för husbehovsodling.

Full avträdelsepension per månad är 110,71 mk (index för år 1976) för varje hektar upp till 5 hektar och 24,91 mk för varje följande 10 hektar. Avträdelsepension ökar således inte i fråga om den del varmed lägenhetens storlek överstiger 15 hektar. Hektar beräknas enligt samma grunder som i lantbruksföretagarnas pensionssystem. Som berättigande till pension beaktas bl. a. inte del av lägenhet som ägs av person vilken inte erhåller pension och som inte är make till pensionstagare.

Pensionen utbetalas i form av minskad pension om pensionstagaren har fyllt 65 år eller om han får arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen eller för minst sex månader beviljad invaliditetspension. Minskad avträdelsepension beräknas så, att från full pension avdras de delar som motsvarar avträdarens lantbruksföretagarpension och folkpension. Såsom lantbruksföretagarpension avdras s.k. fribrevspension, d.v.s. pension, som avträdaren har intjänat före avträdelsen. Såsom folkpension avdras det sammanlagda beloppet av grunddel och fullunderstödsdel i tredje kommungruppen. Beloppet av minskad pension är dock minst 102,40 mk i månaden.

Om pensionstagare börjar bedriva jordbruksproduktion, indrar jordbruksföretagarnas pensionsanstalt avträdelsepensionen. Pensionen skall också indras, om förbindelsen om försäljningsbegränsning eller beskogning inte har iakttagits. Av särskilda orsaker kan utbetalningen dock fortsättas. Lantbruksbyrå och lantbruksnämnd har till uppgift att övervaka, att förbindelserna uppfylls.

Till person, som erhåller avträdelsepension, erlägges inte i 7 a § lagen om begränsning av nyttjande av åker (216/69) avsedd premie för beskogning. På honom tillämpas inte heller stadgandena i 6 a § lagen om skogsförbättring (413/69), enligt vilken den som beskogat sina åkrar av statens medel erhåller full ersättning

för de arbetskostnader som beskogningen orsakar.

2.1.2. Lagstiftningen utomlands.

Avträdelssystem har tillämpats för förbättrande av jordbruksstrukturen speciellt i Centraleuropa. Sådana system finns bl. a. i Frankrike, Nederländerna, Belgien, England, Irland och i Förbundsrepubliken Tyskland, och sådana planeras åtminstone i Spanien och Polen. Europeiska ekonomiska gemenskapen har rekommenderat sina medlemsländer att stadga avträdelssystem för jordbruket. De nordiska länderna har inga avträdelssystem, närmast för att lägenheternas storlek och jordbrukets struktur i dessa länder är lämpligare för modernt jordbruk än i Finland.

De utländska avträdelssystemen är i allmänhet gällande för en viss tid. Tillämpningstiderna varierar mellan 5 och 10 år. Efter utgången av denna tid har lagarnas giltighetstid förlängts. Avträdelssystemen har börjat införas när landets näringsstruktur har nått en viss utvecklingsgrad. Det tycks fortfarande finnas användning för dem — åtminstone tills ett jämviktsläge har nåtts i jordbruksstrukturen.

I de andra ländernas system har man i allmänhet strävat till rent jordbrukspolitiska mål, även om den äldre odlarens sociala ställning med växlande eftertryck har framhävts. I ett flertal länder gör systemet det möjligt att överlåta jord för allmänna ändamål, t. ex. till rekreationsområden. I många fall ansluter sig till dem också regionalpolitiska syften. På andra håll har man inte använt avträdelssystem till att begränsa produktionen. Systemen anses vara kostnadskrävande, men i allmänhet anser man, att de uppnådda strukturpolitiska resultaten motsvarar de medel som använts.

2.1.3. Praxis.

Ansökningar om avträdelsepension inlämnades till jordbruksmyndigheterna till ett antal av 630 år 1974, 1 255 år 1975 och 334 fram till slutet av maj månad 1976. På dessa ansökningar har lantbruksföretagarnas pensionsanstalt före utgången av maj månad 1976 fattat beslut i 1 699 fall. Av dessa var 561 förhandsbeslut och 1 138 slutliga. I slutet av maj var 520 ansökningar under behandling. Av pensionsansökningarna har 497 ansökningar förkastats. Antalet avslag är 19 % av de

fall som behandlats. Av dessa har jordbruksstyrelsen avslagit över hälften på grunder som har samband med jordbruk. Ansökningar har gjorts till betydligt mindre antal än vad man hade väntat vid när systemet bereddes.

Pensioner betalades i slutet av maj 1976 till 2 122 avträdelsepensionstagare. Av pensionerna var 1 291 fulla pensioner och 831 minskade pensioner. Av pensionstagarna var 1 011 män och 1 111 kvinnor. Medelvärdet av full avträdelsepension var 478,05 mk/m och av minskad pension 143,11 mk/m.

Pensionstagarnas medelålder när pensionen började utgå var 58,8 år. Männens medelålder var 60,6 och kvinnornas 57,1 år.

Objekt för avträdelser i de fall då pension beviljats var vid slutet av juni månad 1976 1 386 brukningsenheter. Av dessa har 416 (30 %) sålts till jordbruksstyrelsen, 804 (58 %) till annan odlare och 166 (12 %) har helt beskogsats. Den genomsnittliga arealen åker och skog på de brukningsenheter som var föremål för avträdelser var i de överlåtelser som gjordes till jordbruksstyrelsen 9,45 resp. 16,59 ha, och vid försäljningarna till annan odlare 7,41 resp. 8,45 ha. Den genomsnittliga arealen av de lägenheter som helt beskogsades var 5,26 ha. Med beaktande av delvis beskogad åker var den genomsnittliga beskogade åkerarealen 3,08 ha. Inom utvecklingsområdets första zon var de avträdda lägenheternas genomsnittliga åkerareal 8,14 ha och skogsareal 37,17 ha. I den andra zonen var motsvarande arealer 8,10 ha och 24,07 ha samt i det övriga Finland 10,15 ha och 25,94 ha.

Genom avträdelsepensionssystemet har tilläggsjord utan förmedling av jordbruksstyrelsen sålts till 909 brukningsenheter. De mottagande lägenheternas genomsnittliga åkerareal och skogsareal var 15,2 resp. 35,4 ha. Med hjälp av avträdelserna bildades lägenheter med i medeltal 22,7 ha åker och 40,7 ha skog. Medelåldern hos köpare av tilläggsjord var 41,6 år.

Det största antalet avträdelsepensioner har beviljats i Norra Karelen, Tavastehus och Vasa län. Det minsta antalet pensioner har gått till Ålands och Lapplands län. I förhållande till antalet lägenheter i länet har det beviljats mest pensioner i Norra Karelen, Tavastehus och Kymmene län samt minst i Åbo och Björneborgs län och i Mellersta Finlands län.

Av de brukningsenheter som varit föremål för avträdelser har driftscentrum hållits i 82 % av fallen. Av pensionstagarna har 63 % förblivit bosatta på lägenheten, 33 % har flyttat

till annan ort i samma län och 4 % till ort utanför det län där lägenheten är belägen. De bortflyttande omfattar också de personer, som hade lämnat sina åkerreserveringslägenheter redan före avträdelserna enligt Avtr. PL.

Före utgången av maj 1976 hade ca 11 027 ha åker och 13 695 ha skogsmark passerat genom avträdelssystemet. Av åkern har 1 138 ha (10 %) uteslutits ur produktionen på grund av beskogning. Vid samma tidpunkt hade 10,5 milj. mk utbetalats i form av avträdelsepensioner, och i försäkringsavgifter har pensionsanstalten fått 2,73 milj. mk.

2.2. Beredningsorgan och avgivare av utlåtande.

Propositionen bygger på kommissionens för avträdelssystem II betänkande (kommittébetänkande 1976: 51). Innan kommissionen formulerade sin slutgiltiga ståndpunkt, hade den inlämnat utlåtanden av jordbruksstyrelsen, Lantbruksproducenternas Centralförbund och Finlands Fackförbunds Centralorganisation.

3. Viktigaste ändringsförslag.

3.1. Fortsatt giltighetstid för lagen.

Avträdelsepensionslagen stiftades att gälla för avträdelser som skedde åren 1974 — 1976. Orsaken härtill var, att man inte kunde föregripa jordbrukets utveckling för längre tid. Man kunde inte heller förutsäga, vilken inverkan systemet skulle få på jordbruksproduktionen eller på brukningsenheterens struktur eller på orisstrukturen.

Målet för Avtr.PL är att skapa ändamålsenliga brukningsenheter närmast genom att förstora lägenheterna och genom beskogning eliminera åker, som till kvalitet eller läge är dålig. Då övertagaren i normala fall är yngre än avträddaren, främjas samtidigt en förnyring av jordbruksföretagarkåren. Pensionssystemet är uppbyggt så, att det hindrar en splittring av brukningsenheter.

Av ovanstående utredningen om lagens inverkan på praxis och av undersökningar som kommissionen för avträdelssysteme lätit utföra framgår, att lagen har främjat ovan nämnda målsättning. Enskilda pensionstagare har tillfrågats, huruvida möjligheten till pension påskyndade avträdelserna. Av pensionstagarna meddelade 70 % att så var fallet.

På grund av den korta tillämpningstiden har användningen av avträdelssystemet hittills varit ringa. De behov som ligger till grund för lagen existerar således fortfarande. Också erfarenheterna från utlandet visar, att åtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets struktur har en långsam inverkan. En fortsatt tillämpning av lagen kan motiveras med samma skäl som framfördes till stöd för stiftande av lagen.

I den situation med överproduktion som råder inom jordbruket har ingen lättnad skett under den tid lagen har varit i kraft. Av denna orsak borde man då tillämpningen fortsätter fästa speciell uppmärksamhet vid de möjligheter som beskogning av åkrarna erbjuder.

Då man överväger fortsatt giltighet för lagen, bör man beakta också åkerreserveringssystemet. Vid utgången av år 1975 gällde åkerreserveringsavtal för 24 436 sådana lägenheter, vars åkrar man inte börjat beskoga. De odlare som ingått avtal är äldre än odlare i allmänhet. På grund av hög ålder, sjuklighet och avbrott i yrket kan endast få av dem själva återuppta odling av sin åker. Huvudparten av åkerreserveringslägenheterna befinner sig inom utvecklingsområdet. De första avtalen utgår år 1978 och den övervägande delen av dem under de följande åren. Då avtalen utgår och åkerreserveringsersättningarna upphör, blir man i varje fall tvungen att rikta uppmärksamheten på den tidigare odlarens utkomstskydd.

På basen av vad ovan har framförts anser regeringen, att tillämpningen av Avtr.PL borde fortsätta också efter år 1976. Också i regeringsavtalet för år 1976 har överenskommit om fortsatt tillämpning av systemet.

Sedan slutet av föregående årtionde har plötsliga förändringar inträffat bland de faktorer som inverkar på styrningen av jordbrukspolitiken. I ljuset av dessa erfarenheter förefaller det åtminstone inte i detta nu att finnas någon orsak till att göra avträdelsepensionen till ett system av bestående natur. Genom att fortfarande binda tillämpningen av lagen vid en viss tid kan man säkerställa att nödvändiga justeringar görs i lagen. Också exemplen från utlandet försvarar att lagen gäller endast för viss tid.

En ändamålsenlig tillämpning av lagen förutsätter å andra sidan att verkställighetssystemet kan planeras för längre tid än med tre års intervaller. En längre tillämpningstid kan också ge odlaren bättre möjligheter att tidsbestämma avträdelsen till en för honom ändamålsen-

lig tidpunkt, och kan samtidigt hindra kraftiga växlingar i antalet pensionsansökningar. Genom att effektivisera den redan sedan tidigare i Avtr.PL ingående styrningsrätten för statsrådet, kan man bereda sig för en sådan situation, i vilken det redan innan tillämpningstiden utgår kunde ske förändringar som kraftigt påverkar i grunderna för lagen. Ett förslag i detta avseende ingår därför i regeringens proposition.

Av dessa skäl föreslår regeringen att Avtr.PL måtte tillämpas på avträdelser som sker under tiden mellan den 1 januari 1974 och 31 december 1980. Avslutningstidpunkten sammanfaller i stort sett med den tidpunkt då övervägande delen av åkerreserveringsavtalen hinner utgå.

3.2. Fortbeståndsduglig lägenhet.

Det andra huvudsyftet för Avtr. PL är att främja bildandet av ändamålsenliga brukningsenheter. I lagen definieras dock inte närmare under vilka förutsättningar en lägenhet som bildas skall anses vara ändamålsenlig på i lägen angivet sätt. Grunden för avgörandena har varit jordbruksstyrelsens direktiv, som till utgångspunkt närmast har haft den praxis som har blivit vedertagen i kreditgivningsfrågor. Hur den lägenhet som bildas skall definieras, har dock en central betydelse för lagens verkställighet. Regeringen föreslår därför att till Avtr.PL fogas ett stadgande, varav uttryckligen framgår vilka fordringar den lägenhet som bildas skall uppfylla. Den lägenhet som bildas skulle kallas fortbeståndsduglig brukningsenhet.

Såsom fortbeståndsduglig skulle anses brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken odlaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. En lägenhet inom utvecklingsområdet skulle dock anses vara fortbeståndsduglig, om odlaren och hans familj av den kan få sin huvudsakliga utkomst. Då fortbeståndsdugligheten övervägs, skulle beaktas den sålunda bildade lägenhetens åkerareal och skogsareal, ägornas läge och andra naturliga produktionsförutsättningar. Bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter skulle också inverka på prövningen. Särskilt för sig borde man enligt definitionen beakta sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renhushållning, som avträds till förmån för avträdelsetagaren samtidigt med lägenheten.

Definitionen på fortbeståndsduglig brukningsenhet skulle i sak överensstämma med i 6 b § 1 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare och i 6 b § förordningen om pension för lantbruksföretagare avsedd definition på fortbeståndsduglig odling som berättigar till generationsväxlingspension. Avsikten är att föreslå att de stadganden som gäller generationsväxlingspensionen ändras så, att fortbeståndsdugligheten definieras på samma sätt som i lagen om avträdelsepension. Härigenom skulle målsättningen för avträdelse- och generationsväxlingspensionssystemen till dessa delar likriktas, och uppgifterna för dem som tillämpar lagen skulle bli lättare. Ett förslag till ändring som avses detta ingår i regeringens separat till Riksdagen avlåtna proposition med förslag till ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare i fråga om de delar som gäller generationsväxlingspensionen.

Enligt nuvarande praxis inom jordbruksstyrelsen skall brukningsenhet, som är belägen annorstädes än inom utvecklingsområde, för att vara fortbeståndsduglig omfatta minst 10 hektar åker samt så mycket skogsmark, att trävarans årliga avkastning motsvarar minst 60 kubikmeter fast mått. Inom utvecklingsområdets andra zon förutsätts en minimiåkerareal av sex hektar och inom den första zonen fem hektar. Åker och skog kan enligt vissa bestämmelser ersätta varandra, och i specialfall kan man också eljest avvika från hektargränserna. Det nya stadgande som föreslås intaget i avträdelsepensionslagen, skulle inte medföra någon ändring i denna tillämpningspraxis.

3.3. Överlåtelseägarna.

Enligt avträdelsepensionslagen kan lägenhet överlåtas till jordbruksstyrelsen eller som tillskottsjord till enskild odlare (primär överlåtelseägare). Om avträdaren på sätt lagen tillåter för egen räkning håller lägenhetens skogsmark eller del därav, kan han utan att mista sin pension senare överlåta den till jordbruksstyrelsen, till kommun eller som tillskottsområde till enskild odlare (sekundär överlåtelseägare).

En möjlighet att utveckla systemet vore att öka antalet primära överlåtelseägare så, att också offentligt samfund, t.ex. forststyrelsen eller kommun, kunde uppträda som köpare av lägenhet. Detta skulle dock förutsätta en ut-

vidgning av de i Avtr. PL:s 1 § 2 mom. angivna syftemålen med lagen. Men då skulle man riskera att i form av pensioner använda statens medel för ändamål som inte kan motiveras med förbättrande av jordbrukets struktur. Regeringen anser att det inte är motiverat att utvidga lagens ursprungliga syfte och öka antalet primära överlåtelseägare.

Efter den ändring av avträdelsepensionslagen som trädde i kraft den 1 maj 1976, får avträdare för egen räkning behålla endast sådan skogsmark, som det inte kan utnyttjas såsom ändamålsenligt skogstillskottsområde. Förden-skull kan också pensionstagares förbindelse angående försäljningsbegränsning ändras så, att förbindelsen inte hindrar en senare försäljning av sådan skogsmark till forststyrelsen. Före försäljning till forststyrelsen borde området dock salubjudas till sådana odlare av grannlägenheter som är i uppenbart behov av skogstillskottsområde och till jordbruksstyrelsen. Förfarandet, varom närmare skulle stadgas i förordningen om avträdelsepension, vore härvid likadant som förfarandet när skogsområde behålles vid överlåtelse av lägenhet till jordbruksstyrelsen eller till annan odlare för er-hållande av avträdelsepension.

Ett sätt att inom ramen för lagens syften utvidga kretsen av överlåtelseägare vore att tillåta direktförsäljning till forststyrelsen av åker som skall beskogas. Detta resultat kan dock uppnås även så, att jordbruksstyrelsen till forststyrelsen överlåter åkerjord som inte lämpar sig till tillskottsjord. En möjlighet härtill erbjuder 13 § i den lag som ingår i regeringens proposition med förslag till lag om brukningsenheter (reg. prop. nr 129/1975 II rd.), avlåten den 14 november 1975, enligt vilken paragraf ett byte av skogsområden är möjligt mellan jordbruksstyrelsen och forststyrelsen. Genom att bibehålla jordbruksstyrelsen som enda primära överlåtelseägare för statens del, uppnår man också fasthet vid tillämpning och tolkning av lagen.

När man överväger kommuns ställning som överlåtelseägare, måste man ta i beaktande regeringens proposition med förslag till förköpslag (reg. prop. nr 180/1975 II rd.). Avsikten med denna lag är att ersätta lagen om kommuns förköpsrätt vid fastighetsköp, (692/75) som gavs den 29 augusti 1975 och trädde i kraft den 1 april 1976. Enligt regeringens proposition skulle förköpsrätten gälla också försäljning av tillskottsjord för jordbruksändamål. Om lagen till denna del stiftas i den form

som regeringen föreslagit, kommer man separat att överväga, huruvida i Avtr.PL borde intas ett stadgande, enligt vilket kommun kunde vara primär överlätelsetagare i sådana fall, där kommun enligt förköpslagen kunde ha utnyttjat sin lösningsrätt. Ett sådant stadgande skulle underlätta verkställandet av lagen genom att man inte alls skulle behöva tillgripa ett förfarande enligt förköpslagen.

3.4. Behållande av tomt och värdefullt område.

Genom lagen den 21 maj 1976 angående ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (414/76) har den som ansöker om generationsväxlingspension getts möjlighet att för sig själv och sina bröstarvingar förbehålla en bostadstomt samt för sig själv eller någon annan ett område, som har avsevärt större värde om det används för annat ändamål än gårdsbruk.

Också vid överlåtelse enligt Avtr.PL uppstår situationer, där tillåtande av en sådan möjlighet till förbehåll kunde främja en ökning av ändamålsenliga överlåtelse. Då överlåtaren redan enligt nuvarande stadganden har möjlighet att för egen räkning behålla lägenhetens driftscentrum jämte därtill hörande åker, kunde rätten till förbehåll göras i någon mån mer begränsad i fråga om avträdelsepensionen. En förutsättning för förbehåll borde alltid vara, att åtgärden inte är till förfång för en i jordbrukshänseende ändamålsenlig överlåtelse av lägenheten.

Fördensfull föreslås att till Avtr.PL fogas ett stadgande, enligt vilket ägaren har rätt att förbehålla sig själv eller annan en tomt för byggande av fast bostad eller fritidsbostad. Om ägaren förbehåller sig lägenhetens driftscentrum, skulle han dock inte ha rätt att förbehålla sig själv eller sin make en bostadstomt. Förutom behållande av en bostadstomt skulle det vara möjligt att förbehålla sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det används för annat ändamål än gårdsbruk. På samma sätt som i de stadganden vilka gäller generationsväxlingspension skulle med värdefullt område avses t.ex. grustäkt, torvmosse, område som i byggnadsplan avsatts till annat än jordbruksmark eller strandplanerat område. — Om ägare skulle behålla driftscentrum, bostadstomt eller värdefullt område, skulle detta, när pensionen räknas ut, inte beaktas som areal vilken ligger till grund för pensionen.

3.5. Minskad avträdelsepension.

Minskad avträdelsepension beräknas så, att från pensionstagarens fulla avträdelsepension avdras i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd fribrevspension och den del som motsvarar folkpensionen. Såsom framgår av ovan konstaterade medeltal för minskad avträdelsepension, leder regeln för beräkning av pension i praktiken till en tämligen liten pension. Det förefaller också som om en så liten pension inte i tillräcklig grad skulle uppmuntra till avträdelse. Det är dock fråga om gamla eller arbetsoförmögna odlare, för vilka det ofta vore en meningsfullare lösning, både med tanke på dem själva och på förbättrandet av jordbrukets struktur, att hellre avstå från sin verksamhet som lantbruksföretagare än att fortsätta med sin odling.

Den nivåhöjning av den s.k. minimipensionen, som genomfördes i arbetspensionssystemet den 1 juli 1975 och som skall genomföras vid ingången av åren 1977, 1979 och 1982, inverkar förhöjande också på generationsväxlingspensionen men sänkande på den minskade avträdelsepensionen. Genom detta kommer det genomsnittliga beloppet av minskad pension att ytterligare sjunka. Det är dock inte ändamålsenligt att pensionerna i avträdelsesystemen råkar i obalans i jämförelse med varandra. Som en nackdel i det nuvarande systemet kan ytterligare nämnas de situationer, där avträdelsepensionstagaren i själva verket inte får folkpensionens fulla understödsdel eller någon understödsdel alls. Trots detta har avträdelsepensionen minskats med beloppet av full understödsdel.

Utöver det missförhållande som gäller pensionens belopp, är stadgandena om beräkning av minskad pension onödigt komplicerade. De påverkar beräkningen av pensionen och framför allt rådgivningen för dem som överväger att gå i pension så, att det oftast är omöjligt att utan noggranna utredningar tillräckligt exakt meddela den minskade pensionens belopp.

Den regel som gäller sättet att beräkna minskad pension har omformulerats så, att det avdrag som görs från full pension i medeltal skulle vara något större än avträdelarens lantbruksföretagarpension och folkpensionens grunddel sammanlagt. Man kommer till detta, om den minskade avträdelsepensionen är 40 procent av pensionstagarens fulla avträdelse-

pension. Den nya regeln skulle också lagtekniskt sett förenkla systemet.

3.6. Statsrådets styrning.

Enligt avträdelsepensionslagen skall statsrådet för varje kalenderår utfärda närmare föreskrifter om, på vilkettera av de i Avtr. PL:s 1 § 2 mom. nämnda syften huvudvikten skall läggas och hur dessa syften i eljest skall beaktas vid tillämpningen av lagen. Statsrådet har också rätt att uppställa andra än i avträdelsepensionslagen stadgade villkor och begränsningar som gäller överlåtelseägaren och den framtida användningen av lägenhet som avträds. Stadgandet förpliktar statsrådet att årligen utfärda sitt beslut om tyngdpunkten i målsättningen, även om t.ex. marknadsföringsläget för jordbruksproduktionens överskott, som påverkar beslutet, inte skulle ha undergått några förändringar i jämförelse med året förut. Å andra sidan har statsrådet hittills fått lov att utfärda sitt beslut utan tillgång till någon detaljerad utredning om, hur lagens syften har förverkligats.

Fördenskull föreslås, att jordbruksstyrelsen för varje kalenderår skall avge berättelse till statsrådet om verkställigheten av lagen. I berättelsen, som borde avges före maj månad följande år, borde speciellt redogöras för, hur de i Avtr. PL:s 1 § 2 mom. syftena har förverkligats. En utredning av pensionsanstalten om dess verksamhet borde fogas som bilaga till berättelsen.

Om ett förändrat produktionsläge så förutsätter, borde statsrådet, efter att ha fått berättelsen och vid behov annars också, ge jordbruksstyrelsen närmare föreskrifter om, hur lagens syften skall förverkligas och vad man i övrigt borde följa vid verkställigheten av lagen. Statsrådet skulle sålunda åtminstone en gång om året överväga utfärdandet av föreskrifter, men något uttryckligt beslut skulle inte fattas, om de faktorer som inverkar på tillämpningen av lagen har förblivit oförändrade.

3.7. Beskogningspremie och ersättning för arbetskostnader.

Enligt avträdelselagens 25 § 2 mom. erläggs inte till person som erhåller avträdelsepension i 7 a § åkerreserveringslagen avsedd beskogningspremie. På honom tillämpas inte heller stadgandena i 6 a § skogsförbättringslagen. Sistnämnda stadgande innebär, att person som har beskogat sin åker inte kan erhålla ersättning för de arbetskostnader som beskogningen har orsakat. Utgifterna för planerings- och arbetsledningskostnader samt för plantor och andra materialkostnader ersättes avträdelsepensionstagare liksom även andra som har beskogat sin åker.

Med hjälp av avträdelsesystemet borde man sträva till att så effektivt som möjligt beskoga dålig åker. Fördenskull föreslås, att Avtr. PL:s 25 § 2 mom. upphävs.

Med hjälp av avträdelsesystemet borde man sträva till att så effektivt som möjligt beskoga dålig åker. Fördenskull föreslås, att Avtr. PL:s 25 § 2 mom. upphävs.

4. Organisatoriska verkningar.

Regeringens proposition skulle inte föranleda några ändringar i den organisation som sörjer för verkställigheten av lagen. Fördelningen av befogenheter mellan jordbruksstyrelsen och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, som i praktiken har visat sig vara ändamålsenlig, skulle således bibehållas.

5. Ekonomiska verkningar.

En fortsatt tillämpning av Avtr. PL skulle åsamka staten i merkostnader 1,0 milj. mk det första året, 5,5 milj. mk år 1978, 9,1 milj. mk år 1979 och 12,0 milj. mk år 1980. De inkomster som man får av försäkringsavgifter skulle minska dessa kostnader med ungefär 0,5—1,5 milj. mk om året. Förhöjningen av den minskade avträdelsepensionen skulle öka statens kostnader med 0,4 milj. mk år 1978, 0,8 milj. mk år 1979 och 1,1 milj. mk år 1980.

Om systemet inte alls skulle fortsättas, skulle kostnaderna bli 15,6 milj. mk år 1977 och 12,9 milj. mk år 1980. Om det stadgande i Avtr. PL:s 25 § 2 mom., som helt hindrar att avträddaren av statens medel får ersättning för beskogningskostnader liksom också utbetalning av den i åkerreserveringslagen avsedda beskogningspremien, blir upphävd, åsamkas staten härigenom kostnader till ett belopp av 1,0 milj. mk om året.

Beskogning av åker minskar åkerareal i jordbruksproduktion med ungefär 900 hektar om året. De kostnader som åsamkas staten av överproduktionens marknadsföring torde i detta nu uppgå till ungefär 2 400 mk per överproduktionshektar. Med beaktande av de be-

skogningsavsedda åkrarnas produktionskapacitet för de åkrar som skall beskogas, minskar Avtr.PL systemet indirekt statens utgifter med ungefär 1,5 milj. mk om året. Den lägenhet som är föremål för överlåtelse och mottagande lägenhet är så små, att odlarna av dem i allmänhet får arealtillägg som utbetalas av statens medel. Den lägenhet som skall bildas får det inte längre, eller också är tilläggets belopp

per åkerhektar mindre. Av detta kan man beräkna, att staten inbesparar ungefär 1,2 milj. mk om året.

De övriga tekniska förbättringarna av pensionskyddet skulle inte åsamka staten några anmärkningsvärda utgifter. En del av de föreslagna ändringarna skulle i någon mån begränsa utgifterna och inbespara administrativa kostnader.

DETALJERAD MOTIVERING.

1. Ändringar i stadgandena.

1 §. Ett stadgande om brukningsenhets fortbeståndsduglighet föreslås fogas som 3 mom. till paragrafen. Tillägget av denna definition föranleder även en formell ändring av paragrafens 2 mom.

2 §. Kvinnlig avträdare, vars make är berättigad till avträdelsepension, beviljas pension enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt, oberoende av hennes ålder. Avsikten med avträdelsepensionen är att ge avträdaren utkomsttrygghet fram till den tidpunkt då de lagstadgade pensionerna börjar i pensionsåldern. Pension borde inte beviljas avträdare som i fråga om sin ålder fortfarande klart kan få sin utkomst av normalt arbetsliv. Punkten föreslås justerad så, att hustru kan få pension endast om hon vid avträdelsen har fyllt 45 år. Ändringen skulle i någon mån begränsa avträdelsepensionslagens räckvidd. Enligt pensionsanstaltens statistik var antalet pensionstagare under 45 år vid utgången av maj 1976 endast nio.

Den i paragrafens 1 mom. 4 punkt nämnda tidsperiod, under vilken avträdelser skall ske för att berättiga till pension, föreslås förlängd till den 31 december 1980.

4 §. Enligt paragrafens 1 mom. kan man få pension för lägenhet som omfattar minst en hektar åker, såframt lägenhetens skogsmarksareal är så stor att lägenheten totalt omfattar två hektar förvandlad jordbruksjord. Avträdaren har dock rätt att förbehålla sig lägenhetens driftscentrum jämt därtill ansluten åker för husbehovsodling. Ytterligare kan avträdare under vissa förutsättningar förbehålla sig lägenhetens skogsmark. Nu föreslås att rätten till förbehåll ytterligare utvidgas till att gälla bostadstomt och värdefullt område. Rätten till förbehåll leder i praktiken ofta till att en lägenhet med en åkerhektar knappast alls ger

någon jord som kan användas till förbättrande av jordbrukets struktur. Dessutom blir pensionsbeloppet för en sådan lägenhet meningslöst litet.

Fördenskull föreslås att lägenhet som är objekt för överlåtelse skall omfatta minst två hektar åker som har använts för jordbruksproduktion. Från avträdarnas synpunkt sett skulle ändringen inte ha någon stor betydelse. Enligt pensionsanstaltens statistik har fram till den 31 maj 1976 tre lägenheter med en åkerareal om 1—2 hektar omfattats av avträdelssystemet. Genom att justera hektargränsen kunde man också nå samstämmighet med motsvarande gränser i t.ex. avträdelsevederlags- och åkerreserveringslagarna.

I konsekvens med den föreslagna ändringen föreslås att den i Avtr.PL:s 2 § 1 mom. nämnda nedre gränsen för lägenhetsstorlek ändras till två hektar åker.

5 §. Då avträdelsepensionen fastställs beaktas inte, enligt paragrafens 2 mom., sådan jordbruksjord som har anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 19 oktober 1973. Avsikten med stadgandet är att hindra att avträdaren på konstlat sätt förstorar sin pension genom att strax före avträdelsen utvidga sin lägenhet med tillskotts jord. Det datum som bildar gräns är den dag då regeringens proposition med förslag till avträdelselag avläts.

Det är dock skäligt att det begränsande stadgandets verkan inte sträcker sig mycket långt bakåt. Då lagens tillämpningstid föreslås fortsatt också efter år 1976, bör det anses vara tillräckligt att man, när pensionen skall bestämmas, inte beaktar de områden som har anskaffats år 1976 och därefter. Samtidigt skulle ansökningsförfarandet förenklas, då det inte längre är nödvändigt att börja utreda,

hur stor lägenhetens areal var för flera år sedan.

6 §. Paragrafens 2 mom. 1 punkt föreslås ändrad så, att den i stadgandet avsedda förbindelsen om försäljningsbegränsning inte skall hindra att förbehållen skogsmark kan överlätas också till forststyrelsen, om skogsmarken vid tidpunkten för försäljningen inte kan användas till ändamålsenligt skogstillskottsområde. Försäljning är sålunda möjlig, om inte någon annan odlare eller jordbruksstyrelsen köper skogsmarken.

Den definition på kommun som ingår i samma lagrum föreslås preciserad så, att med kommun i försäljningsbegränsningsförbindelsen avses den primärkommun, där skogsmarken är belägen. Försäljning till annan kommun eller t.ex. till kommunalförbund skulle inte vara möjlig.

6 a §. De stadgandena som gäller rätt att behålla driftscentrum och som ingår i Avtr.PL:s 6 § 4 mom., föreslås överflyttade i oförändrad form till första moment i 6 a §.

Paragrafens 2 mom. skulle innehålla stadgandena om förbehåll av tomt och värdefullt område.

I praktiken har förekommit fall, där avträdelse av lägenhet som helhet betraktad har uppfyllt i Avtr.PL:s 6 § stadgade förutsättningar. Pensionsansökan har trots detta förkastats på grund av att en obetydlig del av lägenheten har sålts exempelvis till kommun eller till en annan odlare, som inte uppfyller villkoren för erhållande av tillskottsjord, eller också har delen inte alls kunnat säljas. I en del fall vore det ändamålsenligt, om avträdaren finge behålla t.ex. en naturlig äng eller betesmark som ligger mitt i den skogsmark som han behåller. För undvikande av en sådan oskälighet, som föranleds av osmidiga lagstadganden föreslås, att som 3 mom. i paragrafen intas ett stadgande, enligt vilket med jordbruksstyrelsens samtycke kan göras undantag från stadgandena om överlåtande av brukningsenhet. Detta skulle vara möjligt, såframt området i fråga vore oväsentligt för överlåtandet av lägenheten.

Det område, i fråga om vilket undantag görs från lagens krav på överlåtande, skulle inte beaktas när pensionen beräknas.

9 §. Om den brukningsenhet som skall överlätas ägs av dödsbo, kan efterlevande make som är avträdare få avträdelsepension endast på basen av den andel i lägenheten han innehar som delägare i dödsboet. Då minderåriga

barn är delägare, har den efterlevande maken oftast i praktiken odlat också dessa barns andel av lägenheten. Av denna orsak föreslås att paragrafens 3 mom. justeras så, att vid beräkandet av änkas eller änklings avträdelsepension också skall beaktas de andelar som ägs av änkans eller änklings barn, som vid avträdelserna var under 18 år gamla.

10 §. Regeln för beräkning av minskad avträdelsepension föreslås ändrad så, att den minskade pensionen blir 40 % av pensionsstagarens fulla avträdelsepension. För att den nya beräkningsregeln inte skall leda till mindre pension än tidigare i de lägsta lägenhetsstorleksklasserna, borde i lagen bibehållas det tidigare minimibeloppet för minskad pension, vilket i indexet för lagens ikraftträdelseår är 74 mk/månad.

Den ändring som görs i paragrafen medför, att Avtr.PL:s 16 § 2 mom. kunde upphävas såsom onödigt. Av samma orsak kan hänvisningen till 10 § i 17 § 3 mom. slopas.

12 §. En förutsättning för erhållande av avträdelsepension är, att pensionstagare avstår från att bedriva jordbruk. Om man bryter mot denna förpliktelse eller motförsäljningsbegränsnings- eller besogningsförbindelse, leder detta till att pensionen indras. I en del fall kan pensionsanstalten få kännedom om detta rätt sent. Närmast för förtydligande av saken borde till paragrafens 4 mom. fogas ett stadgande, enligt vilket pensionen kunde indras retroaktivt från den tidpunkt då den verksamhet inleddes, som orsakade indragningen, eller då försummelsen skedde. Också i dessa fall kunde man, med stöd av Avtr.PL:s 24 § 1 mom. och 21 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare, låta bli att återindriva ogrundat utbetald pension, om dess erläggande inte har föranletts av pensionstagarens svikliga förfarande.

16 §. Enligt paragrafens 3 mom. ankommer det på landsbruksnämnd och lantbruksbyrå att övervaka, att avträdare uppfyller sina förbindelser vad beträffar försäljningsbegränsning och besogning. Detta stadgande borde preciseras så, att jordbruksmyndigheternas övervakning skulle gälla också pensionstagares skyldighet att avstå från att bedriva jordbruk. Samtidigt borde stadgandet formuleras så, att därav framgår, att också pensionsanstalten är skyldig att övervaka pensionstagare. På grund av att paragrafens 2 mom. upphävs, blir stadgandet från att ha varit 3 mom. nu 2 mom.

20 §. Föreslås att i paragrafen intas stadganden om jordbruksstyrelsens skyldighet att avge berättelse. Samtidigt föreslås att stadgandet om statsrådets möjlighet till styrning preciserar.

25 §. Paragrafens 2 mom. föreslås upphävt. Sålunda kan avträdelsepensionstagare som beskogar sin åker, i framtiden få beskoingspremie och ersättning för de arbetskostnader som beskoingen föranleder.

15, 16 och 23 §§, 6 a § som skall fogas till Avtr.PL och 3 mom. som skall fogas till Avtr.PL:s 1 § föranleder formella ändringar i 15 § 3 mom., 16 § 1 mom. och 23 § 2 mom.

18 och 19 §§. Då avsikten är att lagen om brukningsenheter skall träda i kraft vid ingången av år 1977, har därav föranledda formella ändringar gjorts i dessa paragrafer.

2. Ikraftträdande.

De ändringar som föreslås i Avtr.PL 1 §

2 och 3 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten och 6 a § innebär ändringar av villkoren för erhållande av pension. Genom ändringarna av lagens 9 § 3 mom. och 10 § höjs pensionsbeloppet. Föreslås att dessa ändringar tillämpas på nya pensionsfall. Sagda stadganden skulle tillämpas om avträdelsen sker efter den 31 december 1976. Om avträdelsen skulle basera sig på ett förhandsbeslut, skulle de nya stadgandena tillämpas, om då förhandsbeslutet ges efter nämnda datum.

Möjlighet att erhålla full ersättning för beskoingskostnader samt beskoingspremie skulle ges dem, som avträder eller får förhandsbeslutet efter år 1976.

Övriga föreslagna ändringar skulle efter det lagen har trätt i kraft tillämpas också på gamla pensionsfall. Jordbruksstyrelsens berättelse skulle första gången avges för år 1977.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om avträdelsepension.

I enlighet med riksdagens beslut

uppbäves 6 § 4 mom. och 25 § 2 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/74),

av dessa 6 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 april 1976 (356/76),

ändras 1 § 2 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 §, 17 § 3 mom., 18, 19 och 20 §§ samt 23 § 2 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 6 § 2 mom. 1 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 23 april 1976, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 13 juni 1975 (427/75) och 16 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 13 juni 1975, samt

fogas till lagen en ny 6 a § och till lagens 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, ett nytt 3 mom., som följer:

1 §.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildande av fortbeståndsdugliga brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken odlaren och hans familj kan uppskattas få sin

utkomst. Brukingsenhet, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om odlaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas åker- och skogsarealen på den lägenhet som bildas, ägornas läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter.

heter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renhushållning, som samtidigt med lägenheten avträdes till förmån för överlåtelsestagaren. Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är:

1) att avträdaren under åtminstone fem år omedelbart före avträdelsen bedrivit gårdsbruk på en lägenhet omfattande minst två hektar åker och härvid varit bosatt på brukningsenheten;

2) att de inkomster avträdaren eller äkta makar, som är avträdare, åtnjuter av annat än gårdsbruket icke kan anses kännbart och på ett bestående sätt ha överstigit ett belopp som kan betraktas som sedvanlig inkomst utanför gårdsbruket på lägenheter, vilka motsvarar den lägenhet som är föremål för avträdelse;

3) att avträdaren då avträdelsen sker har fyllt 55 år eller, om avträdaren är sådan kvinnlig avträdare, vars make också är berättigad till avträdelsepension, 45 år; och

4) att avträdelsen har skett under tiden mellan den 1 januari 1974 och den 31 december 1980.

4 §.

Avträdare är berättigad till pension endast om den brukningsenhet som är föremål för avträdelsen omfattar minst två hektar för jordbruksproduktion nyttjad åker.

5 §.

Såsom jordbruksjord beaktas icke område, som anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 31 december 1975.

6 §.

Brukningens ägare anses likaså ha avstått från att bedriva jordbruk på i denna lag åsyftat sätt, om han

1) till ovan i 1 mom. nämnd överlåtelsestagare överläter sin brukningsenhets åker samt sådan skogsmark, som kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, och samtidigt förbinder sig att icke överläta annan skogsmark som han förbehållit sig av lägenheten, ej heller dess impediment, till annan än jord-

bruksstyrelsen, som tillskottsjord till enskild odlare, till den kommun där det förbehållna området är beläget, eller under förutsättning att skogsmarken vid tidpunkten för försäljningen icke kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, till forststyrelsen (*försäljningsbegränsningsförbindelse*); eller

6 a §.

Brukningens ägare är berättigad att av sin brukningsenhet vid avträdelsen i sin ägo eller besittning behålla ett område som omfattar driftscentrum samt ett trädgårds- och åkerområde för odling av potatis samt trädgårdsprodukter som behöves i det egna hushållet. Han kan även förbehålla sig själv och medlemmar av sin familj rätt att bo i en på den överlätna brukningsenheten belägen bostadsbyggnad och att använda även andra byggnader på lägenheten.

Ägaren är ytterligare, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig överlåtelse av lägenheten för gårdsbruk, berättigad, att av lägenheten förbehålla

1) sig själv eller annan en tomt för byggande av fast bostad eller fritidsbostad, dock så, att tomten icke får förbehållas ägaren själv eller maken, om ägaren utnyttjar sin i 1 mom. nämnda rätt till förbehåll; och

2) sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det användes för annat ändamål än gårdsbruk.

Med jordbruksstyrelsens samtycke kan undantag göras från stadgandena i 6 § om överlåtande, såframt det område som undantaget gäller, är oväsentligt för överlåtandet av lägenheten.

9 §.

Om en del av brukningsenhet äges av person som icke åtnjuter avträdelsepension och som icke är make till avträdelsepensionstagare, lämnas ett område jordbruksjord, som motsvarar den andel han äger, obeaktat vid fastställandet av avträdelsepensionen. Om lägenhet äges av änka eller änkling tillsammans med dennas barn, som då avträdelsen sker icke har fyllt 18 år, beaktas detta barns andel vid beräkandet av ankans eller änklings avträdelsepension.

10 §.

Beloppet av minskad avträdelsepension är 40 procent av pensionstagares fulla avträdelsepension, dock minst 74 mark i månaden.

12 §.

Börjar avträdare bedriva jordbruksproduktion i större omfattning än i 6 a § 1 mom. är stadgat eller har försäljningsbegränsnings- eller beskojningsförbindelse icke iakttagits, indrages avträdelsepensionen, om icke särskilda skäl till dess fortsatta utbetalande föreligger. Pensionen kan indragas från den tidpunkt då den verksamhet inleddes, som orsakade indragningen, eller då försummelsen skedde.

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utanordningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta gäller i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att jämte pensionsanstalten övervaka att avträdare på sätt som förutsätts i denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att försäljningsbegränsnings- och beskojningsförbindelserna blir uppfyllda.

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsetidpunkt för pensionen vid tillämpningen av stadgandet i 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt lagen om brukningsenheter användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål som avses i lagen om brukningsenheter. Vid senare användning av lägenheter och områden av sådant slag skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 13, 14 och 15 §§ lagen om avträdelsevederlag är stadgat. Vid bestämmandet av straffränta med stöd av 14 § 2 mom. lagen om avträdelsevederlag anses såsom övre gräns för straffräntan kapitalvärdet av den avträdelsepension, som skulle ha kunnat bestämmas på grund av det antal hektar jordbruksjord som motsvarar det område, för vars del villkoren icke följts.

Pensionens i 2 mom. avsedda kapitalvärde bestämmas enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder.

19 §.

Överlättes brukningsenhet eller del därav som tillskottsområde till enskild odlare, kan jordbruksstyrelsen bestämma, att i överlåtelsehandlingen skall intagas ett villkor, att lägenhetens åker eller del därav skall beskogas inom en viss tid.

Om för finansiering av i 1 mom. avsett köp beviljas kredit med stöd av lagen om brukningsenheter, skall i skuldsedeln intagas ett villkor, att lånet, såframt icke särskilda skäl till annat förfarande föreligger, skall uppsägas till omedelbar återbetalning, såvida åker som är avsedd att beskogas icke inom utsatt tid har beskogats eller om den börjat användas för jordbruksproduktion.

20 §.

Jordbruksstyrelsen skall för varje kalenderår och före utgången av april månad följande år till statsrådet avge berättelse om verkställigheten av denna lag. I berättelsen skall speciellt utredas, hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen i lagen har förverkligats. Till berättelsen skall som bilaga fogas pensionsanstaltens utredning om dess verksamhet vid verkställigheten av lagen.

Om det läge som råder vid marknadsföring av jordbruksproduktionens överskott eller andra på saken inverkan omständigheter så kräver, skall statsrådet efter att ha fått berättelsen, och vid behov även eljest, utfärda närmare föreskrifter för jordbruksstyrelsen om hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen skall förverkligas och vad annat skall iakttagas vid verkställigheten av lagen.

23 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension icke föreligger, får ändring i beslutet icke sökas.

Denna lag träder i kraft den 197 .
 Stadgandena i denna lags 1 § 2 och 3 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 6 a §, 9 § 3 mom., 10 § och 17 § 3 mom. tillämpas, om avträdel-

sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas efter den 31 december 1976.

I denna lags 10 § stadgade belopp i mark motsvarar det levnadskostnadsindex som gäller för år 1974.

I denna lags 20 § 1 mom. nämnda berättelse skall första gången avges för år 1977.

25 § 2 mom. lagen om avträdelsepension tillämpas sådant det lyder i lag av den 4 januari 1974 (16/74), om avträdelse sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas före den 1 januari 1977.

Helsingfors den 22 oktober 1976.

Republikens President

Jord- och skogsbruksminister

Lag

angående ändring av lagen om avträdelsepension.

I enlighet med riksdagens beslut

upphäves 6 § 4 mom. och 25 § 2 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/74),

av dessa 6 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 april 1976 (356/76),

ändras 1 § 2 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 9 § 3 mom., 10 §, 12 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 §, 17 § 3 mom., 18, 19 och 20 §§ samt 23 § 2 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 6 § 2 mom. 1 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 23 april 1976, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, 15 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 13 juni 1975 (427/75) och 16 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 13 juni 1975, samt

fogas till lagen en ny 6 a § och till lagens 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag av den 23 april 1976, ett nytt 3 mom., som följer:

Gällande lag

Förslag

1 §.

1 §.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildandet av ändamålsenliga brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

Avträdelse anses ha skett för förbättrande av jordbrukets struktur, om den främjar bildande av *fortbeståndsdugliga* brukningsenheter eller om följden därav är att åker, som till sin kvalitet eller sitt läge är dålig, uteslutes ur jordbruksproduktionen.

Såsom fortbeståndsduglig betraktas brukningsenhet, vars användning i jordbruksproduktionen är ändamålsenlig och av vilken odlaren och hans familj kan uppskattas få sin utkomst. Brukningen, som är belägen inom det i lagen om främjande av den regionala utvecklingen (451/75) avsedda utvecklingsområdet, anses dock vara fortbeståndsduglig, om odlaren och hans familj kan få sin huvudsakliga utkomst av denna. Då fortbeståndsdugligheten överväges, skall beaktas åker- och skogsarealen på den lägenhet som bildas, ägornas läge och andra naturliga produktionsförutsättningar, bostads- och ekonomibyggnadernas skick samt andra med dessa jämförbara omständigheter. Härvid skall även beaktas sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renbushållning, som samtidigt med lägenheten avträdes till förmån för överlåtelseägaren. Genom förordning kan utfärdas närmare föreskrifter om grunderna för avgörandet av brukningsenhetens fortbeståndsduglighet.

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är:

1) att avträderen under åtminstone fem år

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är:

1) att avträderen under åtminstone fem år

Gällande lag

omedelbart före avträdelsern bedrivit gårdsbruk på en lägenhet omfattande minst en hektar åker och härvid varit bosatt på brukningsenheten;

2) att de inkomster avträdelsern eller äkta makar, som är avträdelser, åtnjuter av annat än gårdsbruket icke kan anses kännbart och på ett bestående sätt ha överstigit ett belopp som kan betraktas som sedvanlig inkomst utom gårdsbruket på lägenheter, vilka motsvarar den lägenhet som är föremål för avträdelser;

3) att avträdelsern då avträdelsern sker har fyllt 55 år, likväl så, att denna åldersgräns icke tillämpas på kvinnlig avträdelser, vars make är berättigad till avträdelserpension; och

4) att avträdelsern skett under tiden mellan den 1 januari 1974 och den 31 december 1976.

4 §.

Avträdelser är berättigad till pension endast om den brukningsenhet som avträdelserätgärdena gäller omfattar minst två hektar jordbruksjord och om minst en hektar för jordbruksproduktion nyttjad åker hör till denna jordbruksjord.

5 §.

Såsom jordbruksjord beaktas icke område, som anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 19 oktober 1973.

6 §.

Brukningens ägare anses likaså ha avstått från att bedriva jordbruk på i denna lag åsyftat sätt, om han

1) till ovan i 1 mom. nämnd överlåtelse-tagare överlåter sin brukningens åker samt sådan skogsmark, som kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, och samtidigt förbinder sig att icke överlåta annan skogsmark som han förbehållit sig av lägenheten, ej heller dess impediment, till annan än jordbruksstyrelsen, kommun eller som tillskotts-jord till enskild odlare (försäljningsbegränsningsförbindelse); eller

Förslag

omedelbart före avträdelsern bedrivit gårdsbruk på en lägenhet omfattande minst två hektar åker och härvid varit bosatt på brukningsenheten;

2) att de inkomster avträdelsern eller äkta makar, som är avträdelser, åtnjuter av annat än gårdsbruket icke kan anses kännbart och på ett bestående sätt ha överstigit ett belopp som kan betraktas som sedvanlig inkomst utanför gårdsbruket på lägenheter, vilka motsvarar den lägenhet som är föremål för avträdelser;

3) att avträdelsern då avträdelsern sker har fyllt 55 år eller, om avträdelsern är sådan kvinnlig avträdelser, vars make också är berättigad till avträdelserpension, 45 år; och

4) att avträdelsern har skett under tiden mellan den 1 januari 1974 och den 31 december 1980.

4 §.

Avträdelser är berättigad till pension endast om den brukningens enhet som är föremål för avträdelsern omfattar minst två hektar för jordbruksproduktion nyttjad åker.

5 §.

Såsom jordbruksjord beaktas icke område, som anskaffats eller erhållits på annat sätt än genom arv efter den 31 december 1975.

6 §.

Brukningens ägare anses likaså ha avstått från att bedriva jordbruk på i denna lag åsyftat sätt, om han

1) till ovan i 1 mom. nämnd överlåtelse-tagare överlåter sin brukningens åker samt sådan skogsmark, som kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, och samtidigt förbinder sig att icke överlåta annan skogsmark som han förbehållit sig av lägenheten, ej heller dess impediment, till annan än jordbruksstyrelsen, som tillskotts-jord till enskild odlare, till den kommun där det förbehållna området är beläget, eller under förutsättning att skogsmarken vid tidpunkten för försäljning-

Gällande lag

Brukningsenhets ägare är berättigad att av sin brukningsenhet vid avträdelsen i sin ägo eller besittning behålla ett område som omfattar driftscentrum samt ett trädgårds- och åkerområde för odling av potatis samt trädgårdsprodukter som behöves i det egna hushållet. Han kan även förbehålla sig och medlemmar av sin familj rätt att bo i en på den överlättna brukningsenheten belägen bostadsbyggnad och att använda även andra byggnader på lägenheten.

9 §.

Om en del av brukningsenhet äges av person som icke åtnjuter avträdelsepension och som icke är make till avträdelsepensionstagare, läm-

Förslag

en icke kan användas som ändamålsenligt skogstillskottsområde, till forststyrelsen (försäljningsbegränsningsförbindelse); eller

(4 mom. upphävt)

6 a §.

Brukningsenhets ägare är berättigad att av sin brukningsenhet vid avträdelsen i sin ägo eller besittning behålla ett område som omfattar driftscentrum samt ett trädgårds- och åkerområde för odling av potatis samt trädgårdsprodukter som behöves i det egna hushållet. Han kan även förbehålla sig själv och medlemmar av sin familj rätt att bo i en på den överlättna brukningsenheten belägen bostadsbyggnad och att använda även andra byggnader på lägenheten.

Ägaren är ytterligare, såvida åtgärden icke är till förfång för ändamålsenlig överlåtelse av lägenheten för gårdsbruk, berättigad, att av lägenheten förbehålla

1) sig själv eller annan en tomt för byggande av fast bostad eller fritidsbostad, dock så, att tomten icke får förbehållas ägaren själv eller maken, om ägaren utnyttjar sin i 1 mom. nämnda rätt till förbehåll; och

2) sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det användes för annat ändamål än gårdsbruk.

Med jordbruksstyrelsens samtycke kan undantag göras från stadgandena i 6 § om överlåtande, såframt det område som undantaget gäller, är oväsentligt för överlåtandet av lägenheten.

9 §.

Om en del av brukningsenhet äges av person som icke åtnjuter avträdelsepension och som icke är make till avträdelsepensionstagare,

Gällande lag

nas ett område jordbruksjord, som motsvarar den andel han äger, obeaktat vid fastställandet av avträdelsepensionen.

10 §.

Beloppet av minskad avträdelsepension beräknas så, att från pensionstagarens fulla avträdelsepension avdrages:

1) beloppet av den pension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, som pensionstagaren är berättigad till på grund av sin lantbruksföretagarverksamhet före avträdelsen, varvid dock icke beaktas förhöjning av pensionsbeloppet enligt 7 c § och avdrag enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare (395/61) samt ändring enligt 9 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare; och

2) ett belopp, som är lika stort som det sammanlagda beloppet av barnlös ensamstående person, eller, om pensionstagarens make även är berättigad att erhålla avträdelsepension, barnlös make tillkommande folkpensions grunddel och understödsdel till fullt belopp i den i 27 § folkpensionslagen avsedda tredje kommungruppen.

Vid beräkandet av minskad avträdelsepension beaktas det i 1 mom. 1 punkten avsedda pensionsbeloppet sådant det är då avträdelsepensionen börjar utgå och det i 2 punkten avsedda beloppet sådant det är den 1 januari det år då avträdelsepensionen börjar utgå.

Oberoende av vad ovan i denna paragraf är stadgat är beloppet av minskad avträdelsepension alltid minst 74 mark i månaden.

12 §.

Börjar avträdare bedriva jordbruksproduktion i större omfattning än i 6 § 4 mom. är stadgat eller har i 6 § 2 eller 3 mom. avsedd förbindelse icke iakttagits, indrages avträdelsepensionen om icke särskilda skäl till dess fortsatta utbetalande föreligger.

Förslag

lämnas ett område jordbruksjord, som motsvarar den andel han äger, obeaktat vid fastställandet av avträdelsepensionen. Om lägenhet äges av änka eller änking tillsammans med dennas barn, som då avträdelsen sker icke har fyllt 18 år, beaktas detta barns andel vid beräkandet av ankans eller änkingens avträdelsepension.

10 §.

Beloppet av minskad avträdelsepension är 40 procent av pensionstagares fulla avträdelsepension, dock minst 74 mark i månaden.

12 §.

Börjar avträdare bedriva jordbruksproduktion i större omfattning än i 6 a § 1 mom. är stadgat eller har försäljningsbegränsnings- eller beskoagningsförbindelse icke iakttagits, indrages avträdelsepensionen, om icke särskilda skäl till dess fortsatta utbetalande föreligger. Pensionen kan indragas från den tidpunkt då den verksamhet inleddes, som orsakade indragningen, eller då försummelsen skedde.

Gällande lag

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utanordningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta berör i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

I pensionsbeslut skall beloppet av såväl full avträdelsepension som minskad avträdelsepension fastställas.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att övervaka, att avträdare uppfyller sina i 6 § 2 och 3 mom. avsedda förbindelser.

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsetidpunkt för pensionen vid tillämpningen av stadgandena i 10 § 2 mom. och 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §.

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt *jorddispositionslagstiftningen* användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål enligt *jorddispositionslagstiftningen*. Vid senare användning av

Förslag

15 §.

Jordbruksstyrelsen kan inom de gränser den bestämmer överföra i 2 mom. avsedd beslutanderätt på lantbruksdistriktens lantbruksbyråer. Anser lantbruksbyrå, att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension icke föreligger, avgives utlåtande till pensionsanstalten dock alltid av jordbruksstyrelsen.

16 §.

Pensionsanstalten handhar avgörandet av pensionsansökningar samt andra uppgifter i anslutning till fastställandet och utanordningen av pensioner. Pensionsanstalten har icke rätt att i sitt beslut avvika från i 15 § 2 eller 3 mom. nämnt utlåtande till den del detta gäller i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av avträdelsepension.

Det ankommer på lantbruksbyrå och lantbruksnämnd att *jämte pensionsanstalten* övervaka att *avträdare på sätt som förutsätts i denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att försäljningsbegränsnings- och beskogningsförbindelserna blir uppfyllda.*

17 §.

Om avträdelsepension beviljas villkorligt, anses såsom begynnelsetidpunkt för pensionen vid tillämpningen av *stadgandet* i 11 § 1 mom. ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga pensionsbeslutet gavs.

18 §.

Jordbruksstyrelsen kan med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa i denna lag avsedda lägenheter och områden för att enligt *lagen om brukningsenheter* användas som tillskottsområden.

Likaså kan jordbruksstyrelsen med gårdsbrukets utvecklingsfonds medel köpa sådana lägenheter och områden, som icke är lämpliga att användas för ändamål som avses i *lagen om brukningsenheter*. Vid senare användning av

Gällande lag

lägenheter och områden av sådant slag skall i tillämpliga delar iakttas vad i 13, 14 och 15 §§ lagen om avträdelsevederlag är stadgat. Vid bestämmandet av straffränta med stöd av 14 § 2 mom. lagen om avträdelsevederlag anses såsom övre gräns för straffräntan kapitalvärdet av den avträdelsepension, som skulle ha kunnat bestämmas på grund av det antal hektar jordbruksjord som motsvarar det område, för vars del villkoren icke följts.

Pensionens i 2 mom. avsedda kapitalvärde bestämmes enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder.

19 §.

Överlåtes brukningsenhet eller del därav som tillskottsområde till enskild odlare, kan jordbruksstyrelsen bestämma, att i överlåtelsehandlingen skall intagas ett villkor, att lägenhetens åker eller del därav skall beskogas inom en viss tid.

Om för finansiering av i 1 mom. avsett köp beviljas kredit med stöd av *jorddispositions-lagsstiftningen eller lagen om lanbrukets grundkredit* (156/65), skall i skuldsedeln intagas ett villkor, att lånet, såframt icke särskilda skäl till annat förfarande föreligger, skall uppsägas till omedelbar återbetalning, såvida åker som är avsedd att beskogas icke inom utsatt tid har beskogats eller om den börjat användas för jordbruksproduktion.

20 §.

Statsrådet skall, med beaktande av rådande tillstånd i fråga om överproduktion av jordbruksprodukter och andra på saken inverkan omständigheter, för varje kalenderår utfärda närmare föreskrifter om, på vilkendera av de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen huvudvikten skall läggas och hur de annars skall beaktas vid tillämpningen av denna lag. Statsrådet kan även uppställa andra än i denna lag stadgade villkor och inskränkningar rörande överlåtelse-tagaren och den framtida användningen av lägenhet som avträdes.

Statsrådet kan också, med beaktande av vad i 1 mom. är stadgat, utfärda allmänna föreskrifter för jordbruksstyrelsen angående tillämpningen av 18 § 1 och 2 mom.

Förslag

lägenheter och områden av sådant slag skall i tillämpliga delar iakttas vad i 13, 14 och 15 §§ lagen om avträdelsevederlag är stadgat. Vid bestämmandet av straffränta med stöd av 14 § 2 mom. lagen om avträdelsevederlag anses såsom övre gräns för straffräntan kapitalvärdet av den avträdelsepension, som skulle ha kunnat bestämmas på grund av det antal hektar jordbruksjord som motsvarar det område, för vars del villkoren icke följts.

Pensionens i 2 mom. avsedda kapitalvärde bestämmes enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder.

19 §.

Överlåtes brukningsenhet eller del därav som tillskottsområde till enskild odlare, kan jordbruksstyrelsen bestämma, att i överlåtelsehandlingen skall intagas ett villkor, att lägenhetens åker eller del därav skall beskogas inom en viss tid.

Om för finansiering av i 1 mom. avsett köp beviljas kredit med stöd av *lagen om brukningsenheter*, skall i skuldsedeln intagas ett villkor, att lånet, såframt icke särskilda skäl till annat förfarande föreligger, skall uppsägas till omedelbar återbetalning, såvida åker som är avsedd att beskogas icke inom utsatt tid har beskogats eller om den börjat användas för jordbruksproduktion.

20 §.

Jordbruksstyrelsen skall för varje kalenderår och före utgången av april månad följande år till statsrådet avge berättelse om verkställigheten av denna lag. I berättelsen skall speciellt utredas, hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen i lagen har förverkligats. Till berättelsen skall som bilaga fogas pensionsanstaltens utredning om dess verksamhet vid verkställigheten av lagen.

Om det läge som råder vid marknadsföring av jordbruksproduktionens överskott eller andra på saken inverkan omständigheter så kräver, skall statsrådet efter att ha fått berättelsen, och vid behov även eljest, utfärda närmare föreskrifter för jordbruksstyrelsen om hur de i 1 § 2 mom. nämnda syftemålen skall för-

Gällande lag

23 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 1 § 2 mom., 6 § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension icke föreligger, får ändring i beslutet icke sökas.

25 §.

Åt person, som erhåller avträdelsepension, erlägges icke i 7 a § lagen om begränsning av nyttjande av åker avsedd premie, ej heller tillämpas på honom stadgandena i 6 a § skogsförbättringslagen (413/67).

Förslag

verkligas och vad annat skall iakttagas vid verkställigheten av lagen.

23 §.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 1 § 2 och 3 mom., 6 §, 6 a § eller 7 § 2 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension icke föreligger, får ändring i beslutet icke sökas.

25 §.

(2 mom. upphävt)

Denna lag träder i kraft den 197 .

Stadgandena i denna lags 1 § 2 och 3 mom., 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 2 mom., 6 § 2 mom. 1 punkten, 6 a §, 9 § 3 mom., 10 § och 17 § 3 mom. tillämpas, om avträdelse sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas efter den 31 december 1976.

I denna lags 10 § stadgade belopp i mark motsvarar det levnadskostnadsindex som gäller för år 1974.

I denna lags 20 § 1 mom. nämnda berättelse skall första gången avges för år 1977.

25 § 2 mom. lagen om avträdelsepension tillämpas sådant det lyder i lag av den 4 januari 1974 (16/74), om avträdelse sker eller, då pensionen grundar sig på i 17 § lagen om avträdelsepension avsett villkorligt beslut, sagda beslut utfärdas före den 1 januari 1977.